

Norsk Lovtidende.

Utgitt efter offentlig foranstaltning

ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 63

Utgitt 10. december.

1917

Lov

5 decbr.

Nr. 1.

om registrering og merkning av fiskefartøier m. v.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 21 november 1917 saalydende:

§ 1. Fartøier og baater, som brukes til fiske, til fangst eller til transport av fersk fisk, skal indføres i en fortegnelse over norske fiskefarkoster og merkes overensstemmende med denne lov uten hensyn til forskriftene i lov om registrering av skibe av 4 mai 1901 (jfr. tillægslov av 14 juli 1909).

Merkepligten omfatter ogsaa de til farkostene hørende fangst- og fiskebaater.

§ 2. Fortegnelsen og merkepligten skal omfatte:

1. Alle dækkede fartøier — undtagen lods fartøier — som brukes til fiske eller til fangst i de nordlige polaregner.
2. Av aapne baater:
 - a. de, som deltar i fiske, hvor der er anordnet ekstraordinært politiopsyn. Herfra er dog undtat seksaarede og mindre baater, som ikke er forsynt med fast motor.
 - b. de, som — uten at indgaa under litr. a — fisker med not eller vad.

Kongen eller den, han bemyndiger, kan dog undta baater med mindre nøter i selvstændig drift i nærmere betegnet distrikt.

3. Fartøier, som brukes til førsel fra eller til fiskepladsene av utilvirket fersk sild og anden fisk samt agn. Herfra er dog undtat ruteгааende skibe samt fartøier, som utelukkende gaar i fart paa utlandet.

Kongen bestemmer, om nærværende lovs bestemmelser skal omfatte ogsaa andre grupper av farkoster under visse fiskerier end dem, som er nævnt i denne paragraf.

5 decbr. § 3. Fortegnelsen over norske fiskefarkoster føres for hele
Nr. 1. riket av fiskeridirektøren paa grundlag av distriktsfortegnelser.

Distriktsfortegnelserne føres for hvert merkedistrikt av tilsynsmænd, som antages av vedkommende regjeringsdepartement. Hver by- eller herredskommune utgjør et merkedistrikt.

Vedkommende regjeringsdepartement fastsetter forskrifter om fortegnelsernes indhold m. v. og utfærdiger instruks for tilsynsmændene.

§ 4. Farkosten anmeldes til tilsynsmanden paa hjemstedet.

En farkosts hjemsted efter denne lov er den anmeldelsespligtiges bosted eller, hvis der er flere anmeldelsespligtige, bostedet for en av disse efter deres eget valg.

Anmeldelsen kan ske mundtlig eller skriftlig og skal indeholde de oplysninger, som er nødvendige for registreringen og utfærdigelsen av merkebrevet. Sker den skriftlig, skal den være avfattet efter en av vedkommende regjeringsdepartement utfærdiget formular, som faaes hos tilsynsmændene.

§ 5. Anmeldelsespligten paahtviler farkostens eier eller vedpartrederi den bestyrende reder; er ingen saadan valgt, paahtviler den samtlige parteiere. Tilhtvorer farkosten andet selskap, paahtviler anmeldelsespligten de fuldt ansvarlige medlemmer av selskapet, om dette er et ansvarlig selskap, et kommanditselskap eller kommanditaktieselskap, og ellers selskapets bestyrelse.

Anmeldelsespligten omfatter den første anmeldelse samt enhver forandring med hensyn til farkosten ved salg, flytning fra distriktet, større ombygning, forlis eller lign.

Ved farkostens flytning fra distriktet utgaar den av dettes og indføres i det nye distrikts fortegnelse.

§ 6. Naar indmeldt farkost er indført i distriktsfortegnelsen, blir den av tilsynsmanden tildelt et merke, som bestaar av hjemstedets distriktsmerke og farkostens løpenummer.

Distriktsmerkerne fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement og skal bestaa av bokstaver, som betegner vedkommende amt og herred (eller by).

De i § 1, sidste led, nævnte fiskebaater faar samme distriktsmerke og løpenummer som hovedfarkosten, med tillæg av et tal, som angir deres rækkefølge inden hovedfarkostens baater.

Om indførelsen i fortegnelsen utsteder tilsynsmanden en bevidnelse — merkebrev — efter en formular, som utfærdiges av vedkommende regjeringsdepartement. Merkebrevet skal indeholde oplysning om farkostens merke, art, takling, størrelse og hjemsted, eierens navn og bosted samt forøvrig, hvad der maatte bli bestemt av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 7. Ved anmeldelse av farkostens flytning til andet merke-

distrikt har den anmeldelsespligtige at indsende merkebrevet 5 decbr. til tilsynsmanden paa dens tidligere hjemsted, ledsaget av oplysninger om flytningen. Nr. 1.

Efterat tilsynsmanden har utslettet farkosten av fortegnelsen, sender han merkebrevet med de mottagne opplysninger om flytningen til tilsynsmanden paa farkostens nye hjemsted, hvor den indføres i fortegnelsen og nyt merkebrev utfærdiges.

Ogsaa ved anmeldelse av andre forandringer (§ 5, 2det led) blir merkebrevet at indsende til berigtigelse.

§ 8. Det merke, som i merkebrevet er tildelt en farkost, skal anbringes iøinefaldende og tydelig paa hver side av farkostens forskib, med hvite bokstaver paa sort bund.

Den (eller de), som efter § 5 har anmeldelsespligt, skal besørge merket paamalt og ha ansvaret for, at det til enhver tid holdes vedlike i klar og tydelig stand.

Kongen kan bestemme, at farkostens merke under visse fiskerier eller i bestemte farvand ogsaa skal anbringes paa seil eller fiskeredskaper.

Nærmere bestemmelser om merkernes anbringelse, størrelse, utseende m. v. utfærdiges av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 9. De farkoster, som gaar ind under denne lov, maa hverken paa skrog eller seil føre navn, bokstaver eller tal, som strider mot denne eller anden gjældende lov.

§ 10. Det er forbudt at utslette, forandre, ukjendeliggjøre, tildække eller ved hvilket som helst middel skjule de paa skrog eller seil i medhold av gjældende love anbragte merker.

§ 11. Naar farkost, som er merkepliktig efter denne lov, deltar i fiske, hvor ekstraordinært opsyn er anordnet efter de gjældende fiskerilove, træder de i denne lov fastsatte merker i stedet for de merker, som er anordnet i de nævnte fiskerilove.

Hvor disse love indeholder bestemmelser om merkens utlevering, tilbakelevering eller ombytning ved flytning under fisket, kommer disse bestemmelser ikke til anvendelse, men farkostens fører skal straks melde sig til opsynet. I tilfælde av flytning skal han melde sig baade paa det sted, han fraflytter, og paa det nye sted.

§ 12. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme, at der under visse fiskerier, hvor ekstraordinært opsyn er anordnet, skal brukes løse tillægsmerker ved siden av de i denne lov anordnede faste merker. Departementet træffer i saa fald bestemmelse om tillægsmerkernes utseende og anbringelse, men forøvrig kommer de gjældende fiskeriloves bestemmelser om baatmerker til anvendelse paa dem.

§ 13. Naar lodsartøier og smaabaater (seksaarede og mindre baater) i henhold til §§ 1 og 2 a deltar i fiske, hvor eks-

5 decbr. traordinært politiopsyn er anordnet, uten at være merket etter
 Nr. 1. denne lov, skal de være merket med løse baatmerker, saaledes
 som de gjældende fiskerilove fastsetter.

§ 14. Tilsynet med nærværende lovs overholdelse paa vilker
 politiet, toldvæsenet, havnepolitiet samt fiskeriopsynet.

§ 15. Den, som driver fiske med merkepliktig farkost,
 uten at den er merket saaledes som foreskrevet i denne lov, eller
 paa anden maate forser sig mot loven eller de forskrifter, som
 er utfærdiget i medhold av den, straffes med bøter.

§ 16. Denne lov træder i kraft fra den tid, Kongen be-
 stemmer.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og
 bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Gitt paa Kristiania slot den 5 december 1917.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

5 decbr.

Nr. 2.

Lov

indeholdende forandringer i og tillæg til lov om folkeskolen
 paa landet av 26 juni 1889.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 23 novem-
 ber 1917 saalydende:

Efternævnte paragraf i lov om folkeskolen paa landet av
 26 juni 1889 skal lyde som følger:

§ 73. Undervisningen skal foregaa i det norske sprog efter
 følgende regler:

1. Ved den mundtlige undervisning bruker elevene sit eget
 talesprog, og læreren skal saavidt mulig tillempe det for
 ham naturlige talesprog efter dette.
2. Elevene skal lære at læse baade landsmaal og det alminde-
 lige bokmaal, hvorfor læsebøkerne maa indeholde tilstræk-
 kelig læsestof i begge maallformer.
3. Skolestyret fastsetter for hver enkelt kreds eller i tilfælde
 for enkelte klasser eller fag:

a) Om elevenes skriftlige arbeider i almindelighet skal av-
 fattes paa landsmaal eller i det almindelige bokmaal.

b) Hvilken abc og læsebok skal brukes i skolen.

Av lærebøkerné kan barnene efter forældres eller forsør-

geres valg bruke utgaver enten paa landsmaal eller paa det 5de decbr.
almindelige bokmaal.

Nr. 2.

4. Inden skolestyret fattet sin beslutning, skal overtilsynets og derefter kredsens erklæring være indhentet. Naar erklæring fra en kreds skal indhentes, besørger skolestyret mandtal optat over de i kredsens stemmeberettigede (§ 54, 3dje led). Er kredsens erklæring vedtat med flertal av de i saken stemmeberettigede, er den bindende for skolestyret. Likeledes er den bindende for skolestyret, hvis erklæringen er vedtat med almindelig flertal av de fremmøtte stemmeberettigede, forsaavidt disses antal utgjør mindst $\frac{2}{3}$ av kredsens samtlige stemmeberettigede i saken.

Er der i en kreds, hvor der er indført parallelklasser, forældre, som ønsker sine barn oplært i det maal, som ikke er skolens hovedmaal, kan de kræve det, saafremt der er saa mange barn, at de kan fylde en hel klasse, og det ellers kan ske uten nævneværdig større utgifter for kommunen. Barn, for hvem der saaledes er valgt maalform, kan ikke uten skolestyrets samtykke gaa over til klasser med anden maalform.

5. Naar skolestyret har fattet beslutning i henhold til nærværende paragrafs 3 a—b, kan denne beslutning først omgjøres efter 5 aars forløp.
6. Den maalform, som brukes ved nærværende lovs ikrafttræden, skal fremdeles brukes, indtil indførelsen av den anden maalform maatte bli besluttet av skolestyret.
7. Hvis en fjerdepart av de stemmeberettigede i en skolekreds til skolestyret indsender forlangende om, at der skal fattes bestemmelse i henhold til nærværende paragraf, 3dje led, er skolestyret pliktig til for kredsens vedkommende at etterkomme saadan henvendelse.
8. I de blendede sprogdistrikter i Tromsø stift kan Kirke- og Undervisningsdepartementet efter forslag av skolestyret, og efterat overtilsynet har hat anledning til at uttale sig, bestemme, at barnene kun skal lære at læse ett av de førnævnte maal, samt at lappisk og kvænsk kan benyttes som hjelpesprog ved undervisningen, og at der kan anvendes læse- og lærebøker med lappisk eller kvænsk tekst ved siden av den norske.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 5 december 1917.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

5 decbr.
Nr. 3.

Lov

om forandring i lov om utskiftning m. v. av 13 mars 1882.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 23 november 1917 saalydende:

I.

Efternævnte paragraffer i lov om utskiftning m. v. av 13 mars 1882 skal herefter lyde saaledes:

§ 2. Fællesskap siges at finde sted:

- a. naar hvert enkelt bruks særskilte andel ikke er betegnet, men eiendomsgjenstanden benyttes enten vekselvis eller samtidig av de forskjellige bruk, samt
- b. naar de forskjellige bruk vel har hver sine særskilte stykker, men disse ligger saaledes om hinanden, at ikke hvert bruk kan uten uforholdsmæssig byrde frede eller paa hensigtsmæssig maate benytte sit.

I denne lov kaldes det første slags fællesskap sameie, det andet slags teigeblanding.

Like med teigeblanding skal det ansees at være, naar bruk, selv om hvert bestaar av et sammenhengende stykke, ligger saaledes til hinanden, at fredningen eller benyttelsen for noget av dem vanskeliggjøres som i bokstav b sagt.

§ 4. Over det, som efter utgangen av 1858 er offentlig utskiftet, kan ny offentlig utskiftning ikke kræves, før 30 aar er gaat siden forrige utskiftnings slutning og derhos kun under særlig uhensigtsmæssige eiendomsforhold. Dette skal dog ikke være til hinder for, at der ved en eiendoms utskiftning kan foretages fornøden grænseregulering mot senere skiftet nabo-eiendom overensstemmende med § 21. I tilfælde av, at utskiftning av materielle grunde er negtet fremme, eller at fællesskap i utmark ved utskiftningsrettens bestemmelse er bibeholdt, kan utskiftning kræves, naar 10 aar er forløpet siden kjendelsens avsigelse eller forretningens slutning.

§ 5. Ret til at kræve utskiftning tilkommer enhver eier av særskilt bruk, der ligger i fællesskap. Er bruket ikke særskilt skyldsatt, fordres dog tillike, at det i mindst 20 aar har bestaat som selvstændig eiendom.

Eier av flere hver for sig skyldsatte teiger ansees som eier av flere særskilte bruk og kan ikke kræve utskiftning paa grund av, at teigene tilsammentagne ligger i fællesskap med andre eiendomme. Bestaar teigene av dyrket eller dyrkbar mark, og de i de sidste 30 aar har været drevet underett som

jordbruk, kan dog eieren kræve utskiftning, naar eiendomsforholdene er særlig uhensigtsmæssige og utskiftningsretten enstemmig finder, at utskiftning kan ske uten væsentlig ulempe for anden lodeier. Nr. 3.

§ 8. Saadan mindelig utskiftning kan ikke rokkes ved offentlig utskiftning, naar det av utskiftningsretten (en utskiftningsformand med to opnævnte mænd) efter forutgaat befaring og undersøkelse bevidnes, at utskiftningen i det væsentlige er saa fuldstændig og hensigtsmæssig, som forholdene tilsteder, samt — hvis utskiftningen alene angaar utmark, mens indmarken fremdeles ligger i fællesskap — at utskiftningen ikke er til hinder for en senere hensigtsmæssig utskiftning av indmarken.

Finder utskiftningsformanden, at det opsatte skiftedokument lider av utydelighet eller ufuldstændighet, har han at bistaa lodeierne med at rette manglene.

Bevidnelsen indføres i utskiftningsprotokollen, paategnes dokumentet og tinglæses.

Med begjæring om bevidnelse forholdes som med begjæring om offentlig utskiftning. Mændene maa tidligere ha forrettet ved offentlig utskiftning. De opnævnes av sorenskriveren (fogden) overensstemmende med nærværende lovs § 13. Utskiftningsformandens saavelsom mændenes godtgjørelse bestemmes og utredes som ved offentlig underutskiftning foreskrevet.

§ 10. Mindelig utskiftning, som voldgiftsmæssig er utført av mindst tre i utskiftningsutvalget optagne mænd, der før har forrettet ved offentlig utskiftning, og hvis valg er godkjendt av sorenskriveren (fogden), kan heller ikke rokkes ved offentlig utskiftning, naar mændene efter dertil i voldgiftsfuldmagten git bemyndigelse enstemmig har avgit og tilført skiftedokumentet saadan bevidnelse som i § 8 omhandlet.

§ 12. Der ansættes et saa stort antal utskiftningsformænd, som Kongen under hensyn til de av Stortinget bevilgede midler bestemmer.

Enhver utskiftningsformand kan tildeles bistand av assistent, til hvem han kan overdra paa eget ansvar at utføre forefaldende forretninger med undtagelse av ledelse av forhandlinger og deltagelse i retslige eller skjønsmæssige avgjørelser. Formanden har at øve tilsyn med og kontrolere assistentens arbeide. Utskiftningsformændene beskikkes av Kongen og assistentene av vedkommende departement.

§ 13. Inden hvert tinglag, hvor offentlig utskiftning foregaar eller er forlangt, skal der indrettes et særskilt utvalg av mænd for utskiftningsforretninger; i dette utvalg, der forøvrig kommer istand paa samme maate som det almindelige utvalg av skjøns- og meddomsmænd, kan optages mænd, som

5 decbr. ikke besidder de for mandtalsførte retsvidner foreskrevne egen-
Nr. 3. skaper. Er ikke saadant særskilt utvalg istandbragt, tages
mændene av det sedvanlige utvalg.

For hver forretning opnævnes mændene av sorenskriveren
(fogden) under iagttagelse av de i lagretteslovens § 20 inde-
holdte bestemmelser. Ved opnævnelsen er sorenskriveren (fog-
den) ikke bundet til tinglaget; likesaalitt pligter han at følge
nogen viss orden, men han kan stadig opnævne de samme mænd,
saafremt disse derimot ingen indsigelse gjør. Angaar utskift-
ningen skog, myr eller anden herlighet av større værdi, paa-
sees saavidt mulig, at mænd med særegen kyndighet opnævnes.
Til overutskiftning og til underutskiftning, som avholdes
efter § 4 første punktum, bør fortrinsvis opnævnes skjønsmænd,
som tidligere har deltatt i underutskiftninger.

Naar nogen av de opnævnte mænd ikke møter eller ikke
kan delta i forretningen, og heller ikke nogen av de opnævnte
suppleanter kan skaffes tilstede, skal formanden for møtet op-
nævne det fornødne antal mænd. Dersom det i et saadant til-
fælde ikke er mulig betimelig at skaffe tilstede mænd, som staar
i utvalget, kan de tages av det almindelige mandtal.

For hvert døgn, der medgaar til reise samt til opphold paa
utskiftningsstedet, tilkommer mændene i godtgjørelse hver
kr. 8,00. Derhos tilkommer de skyssgodtgjørelse efter de i lov
av 10 juli 1894 § 2 fastsatte satser.

§ 15. Utskiftningsformand har, inden han forretter som
saadan, til utskiftningsstyrelsen at indsende en edelig forsik-
ring om, at han med troskap og redelighet vil opfylde de plig-
ter, som paahviler ham. Lignende forsikring lar mændene,
første gang de forretter som saadanne, tilføre protokollen, for-
saavidt de ikke tidligere har avlagt ed som retsvidner eller
skjønsmænd.

§ 16. Den, som vil ha utført offentlig utskiftning, har
med sit forlangende at henvende sig til den for distriktet an-
satte utskiftningsformand; i fornødent fald kan han ved hen-
vendelse til amtmanden faa sit forlangende tilstillet den, som
skal utføre forretningen. I forlangendet opgives vedkommende
bruk, lodeiere, brukere, bruksberettigede og naboer samt om-
trentlig, i hvilken utstrækning skifte ønskes. Den formand,
hvem utførelsen av forlangendet tilfalder, berammer forretnin-
gen til en bestemt dag paa aastedet. For berammelsen betales
2 kroner.

Berammelsen tilkjendegives enhver lodeier, bruker og
bruksberettiget inden fællesskapet saavel som enhver nabo mindst
fire uker før den berammede dag. Er nogen av dem fraværende
eller bor utenfor tinglaget, sker tilkjendegivelsen paa hans
sidste oppholdssted i dette eller, om saadant ikke kjendes, paa

utskiftningsstedet. Berammelsens tilkjendegivelse saavel som 5 decbr. mændenes opnævnelse og tilsigelse besørges paa forlangende for. Nr. 3. anstaltet av utskiftningsformanden. Paakræves tilkjendegivelsen og tilsigelsen utført av lensmanden, erholder denne herfor den i sportellovens § 117 første punktum bestemte betaling.

Er fællesskapet stort eller indviklet, kan Kongen tillate, at berammelsen kundgjøres paa den for indkaldelse til storskifte i nærværende lovs § 107 foreskrevne maate og med den der bestemte varselsfrist. De nærmere bestemmelser med hensyn til indrykning i lokale aviser og opslag paa bekvemme steder træffes i dette tilfælde av utskiftningsformanden.

§ 17. Indtil beslutning om, at utskiftningsforretningen blir at fremme, er tilført protokollen, kan rekvirenten frafalde sit forlangende. Forlangende om overutskiftning kan ogsaa tilbakekaldes paa et senere tidspunkt, ifald alle vedkommende samtykker heri.

De paaløpne omkostninger blir at utrede av rekvirenten.

§ 19. Forretningen skal fremmes saavidt mulig uten avbrytelser.

Maa den av en eller anden grund utsættes, og dette sker paa ubestemt tid, avgjøres og tilkjendegives det før møtets slutning, for hvem av lodeierne og paa hvilken maate forøvrig berammelsen av nyt møte vil bli kundgjort, og kundgjørelsen maa finde sted senest en uke før den berammede tid, forsaavidt ikke alle vedkommende har vedtat en kortere varselsfrist.

§ 20. For den tid utskiftningen varer, kan utskiftningsretten underkaste lodeiere, brukere og bruksberettigede de indskrænkninger i benyttelsen av utskiftningsfeltet, som hensynet til utskiftningsens hensigtsmessige fremme findes at paakræve (se § 48).

For tap, som nogen herved maatte lide, blir der at tillægge ham erstatning efter utskiftningsrettens skjøn.

Erstatningen blir at utligne overensstemmende med kap. 12.

§ 21. Grænserne for utskiftningsfeltet blir at undersøke og bringe paa det rene samt saavidt fornødent at beskrive og avmerke overensstemmende med de herfor gjældende forskrifter (se § 38). Likeledes maa grænserne indbyrdes mellem lodeierne bringes paa det rene, hvorhos de gjensidige rettigheter og de fællesskapet eller nogen særskilt del av samme paahvilende bruksbyrder søkes nøiagtig oplyst.

Er grænserne mot naboeiendomme uhensigtsmessige, skal utskiftningsretten søke ved mindelig makeskifte at tilveiebringe mere hensigtsmessige grænselinjer. Lykkes det ikke at opnaa mindelig makeskifte, har utskiftningsretten myndighet til, naar det skjønnes at kunne ske uten væsentlig ulempe for naboen,

5 decbr. at regulere grænserne i saadant omfang, som findes at være Nr. 3. nødvendig for en hensigtsmæssig udskiftning.

§ 22. Angaar skiftet indmark, skal feltet opmaaales samt kart over samme optages; dog kan efter enstemmig beslutning av udskiftningsretten kart undlates, saasom naar feltet er av liten utstrækning, eller naar det er av ringe værdi i forhold til utstrækningen. Ved utmarksudskiftning kan saavel opmaaling som kartlægning undlates, naar udskiftningsretten anser det uforment.

Udskiftningsfeltet skal altid boniteres. Herligheter værdsættes særskilt, forsaavidt de ikke er medregnet ved grundens bonitering.

Hvorledes boniteringen og værdsættelsen av herligheter skal foregaa, bestemmes nærmere av udskiftningsstyrelsen, der likeledes kan gi almindelige regler med hensyn til opmaalings og kartlægningens udførelse, herunder regler sigtende til at knytte udskiftningsvæsenets karter til den geografiske opmaalings trigonometriske punkter.

§ 23. Naar samtlige forberedende arbeider er tilendebragt, opgøres en foreløbig skifteplan, som forelægges de tilstedeværende lodeiere og andre vedkommende til drøftelse. Efterat der i planen er gjort de forandringer, hvortil de fremkomne bemærkninger maatte gi anledning, foretages lodning.

Forsaavidt angaar bygrund eller strøk paa landets grund, som er undergit bygningslovgivningen, skal skifteplan samt veiers og vandavløps beliggenhet bestemmes ved forhandling mellem udskiftningsretten og de myndigheter, hvorunder reguleringssaker er henlagt. Opnaaes ved saadan forhandling ikke enighet, blir tvisten at avgjøre av Kongen.

§ 24. Naar det findes paakrævet og ikke til hinder for udskiftningsens fuldstændige, planmæssige udførelse, kan udskiftningsretten ved enstemmig beslutning avslutte en forretning delvis, saaledes at hver avsluttet del med hensyn til fuldbyrkelse og anke betragtes som en selvstændig forretning.

§ 26. Udskiftningsforretningen indføres i en protokol, der anskaffes for vedkommende amtskommunes regning og autoriseres av amtmanden. Det er denne overlatt at bestemme, at der skal benyttes særskilt protokol for enkelt forretning.

I protokollen anføres navnlig alle endelige paastande, vedtagelser og avgjørelser.

Et bekræftet utdrag av protokollen indeholdende alt, som har blivende betydning, skal snarest mulig efter forretningens slutning utfærdiges av formanden, som derpaa besørger det tinglyst og overlevert en av lodeierne til samtlige lodeieres avbenyttelse.

For utskrift av protokollen med bekræftning betales til for- 5 decbr.
manden 80 øre pr. ark eller del derav. Nr. 3.

§ 28. Er utskiftning av indmark forlangt, blir indmarken i sin helhet at utskifte, saavidt de stedlige forhold ikke derfor er til hinder. Derimot kan utskiftning av utmark indskrænkes til en del av samme, naar ingen lodeier ønsker utskiftning i videre omfang, og delvis utskiftning skjønnes at kunne foretages uten hinder for fremtidig yderligere utskiftning.

§ 29. Er alene indmarken eller en del av utmarken forlangt utskiftet, skal dog utskiftningsretten ha adgang til under utskiftningen at medta saa meget av den tilstøtende eller nærliggende utmark, som den anser nødvendig for hensigtsmæssig skifte av det felt, som er forlangt utskiftet.

Endvidere bør, naar indmark utskiftes, medtages tilstøtende utmarksstrækning, som efter forholdene antages skikket til opdyrkning, forsaavidt og i den utstrækning det findes hensigtsmæssig og forenelig med en rimelig hensyntagen til den enkelte lodeiers tarv.

§ 30. Under utskiftning kan, saavidt fornødent findes, inddrages enhver inden utskiftningsfeltet liggende eiendom, omend denne ikke selv befinder sig i noget fællesskap. Inden utskiftningsfeltet ansees eiendom at ligge, selv om den ikke paa alle kanter er omgitt av de bruk, der er gjenstand for utskiftning. Inndragning bør dog som regel ikke finde sted, hvor vedkommende eiendom derved vilde bli væsentlig mindre skikket end før til at utnyttes paa en særlig maate. Har den ikke tidligere hørt sammen med noget av de bruk, som er gjenstand for utskiftning, kan eieren heller ikke paalægges at foreta utflytning av vaaningshus eller av uthus, som tilhører bebyggelsen paa brukets tun, eller at finde sig i bytte av saadanne hus.

§ 36. Den lod, der tildeles hvert bruk, utlægges saavidt mulig samlet. Navnlig bør de dele av indmarken og den dyrkbare utmark, som tilfalder samme bruk, ikke uten særregne omstændigheter skilles, og naar noget bruk erholder flere teiger saadan mark, bør grunden hertil uttrykkelig angives.

Er skog i utmark før skiftet i teiger, som efter forholdene er nogenlunde store, rimelig arrondert og hensigtsmæssig begrenset, bør disse, selv om derved bevirkes, at trærne og græsset i samme teig kommer til at tilhøre forskjellige bruk, i almindelighet forbli uforandret, medmindre utskiftningsretten finder, at marken er skikket for opdyrkning, eller at skogens betydning er mindre væsentlig, eller at dens tilstand i de forskjellige teiger eller anden særegen omstændighet begrunder eller ikke er til hinder for en bedre samlen eller ombytning av disse. Saa-vel i det nævnte tilfælde som ellers, naar raadigheten over et grundstykke deles eller forblir delt, skal det i forretningen ut-

5 decbr. trykkelig anføres, hvilken av rettighetshaverne der fremtidig Nr. 3. skal være eier av stykket. De øvrige rettigheter i samme blir da at betrakte som bruksrettigheter.

§ 37. Eier nogen inden utskiftningsfeltet flere hver for sig skyldsatte teiger, kan han forlange de lodder, som for teigene tildeles ham, utlagt saaledes, at lodderne støter til hverandre, saafremt det skjønnes at kunne ske uten skade for de øvrige lodeiere.

De i lov om skylddeling m. v. av 20 august 1909 § 23 paabudte attester kan under utskiftningsbehandling meddeles av vedkommende utskiftningsformand.

§ 38. Hver lod blir at avgrænse med varige og tydelige merker, saasom indhugne kors i berg, store stener eller nedsatte merkestener med saakaldte vidnestener. Hver linje betegnes i almindelighet med mindst tre merker.

Linjerne med angivelse av deres retning blir nøiagtig at beskrive. Likeledes blir saavidt mulig den indbyrdes avstand mellem skiftemerkerne at angi, samt i tilfælde kart optages, merkerne selv at avlægge paa dette, hvor det ansees at være av betydning.

De nærmere bestemmelser, som maatte ansees paakrævet angaaende linjers merkning og beskrivelse m. v., gives av utskiftningsstyrelsen.

§ 39. De fornødne veier utlægges og beskrives; derhos bestemmes det, hvorledes der skal forholdes med hensyn til deres oparbeidelse, vedlikehold og benyttelse.

Ansees det nødvendig at anlægge vei over nabogrund, utfører utskiftningsretten ogsaa de i saa henseende nødvendige mæglingsforsøk og skjøn.

§ 40. Der avgives i tilfælde bestemmelse om vands benyttelse.

Omfatter fællesskapet vasdrag, som ansees skikket til vandkraftanlæg av nogen betydning, skal fra utskiftningen undtages vandfald og mulig forhaandenværende dæmninger og ledninger med tilhørende grund.

Hvis det antages, at der iøvrig til vandfaldets utbygning vil trænges raadighet over grund inden utskiftningsfeltet, skal utskiftningsretten utta og henlægge til vandfaldet saadan grund, hvis dette findes hensigtsmessig at kunne ske.

Hvis ved utskiftning av sameiejord denne fremgangsmaate ikke brukes, eller det antages, at der til vandfaldets utnyttelse kan trænges grund og rettigheter utover det, som ved utskiftningen tillægges det felles vandfald, bør der ved utlodningen i den utstrækning, hvori det findes rimelig, tages forbehold om, at grund eller rettighet over grund i fornøden utstrækning skal kunne kræves avstaat til vandfaldets utnyttelse mot erstatning,

som fastsættes paa grundlag av den værdi, grunden ved skjøn 5 decbr. findes at ha for eieren som jordbruk. Nr. 3.

Til behandlingen av de foran omhandlede spørsmål bør i almindelighet for lodeiernes regning tilkaldes sakkyndig bistand.

Likeledes avgives i tilfælde bestemmelse om deling eller ordnet fællesbruk av fiskeri, tangstrande og andre strandrettigheter samt landingsplads, brygge, næsttomt, oplagsplads, tørringsberg o. a. l.

Forsaavidt saadanne herligheter er gjenstand for utskiftningsbehandling, bør de, om dertil er anledning, og det uten skade for nogen kan ske, fortrinsvis utlægges i sammenheng med den eiendom, hvortil de hører.

§ 41. Findes der inden utskiftningsfeltet vandsyk mark, som er skikket til dyrkning, da maa, hvis det for utskiftnings skyld ansees nødvendig, de fornødne avløpsgrøfter utstikkes og bestemmelse avgives om disse grøfters oparbeidelse og vedlikehold.

Ansees det nødvendig at avlede vand over nabogrund, utfører utskiftningsretten ogsaa de i saa henseende fornødne mæglingsforsøk og skjøn.

§ 42. Utskiftningsretten bestemmer gjærdepligten og dens fordeling.

I førstnevnte henseende følges de til enhver tid gjældende lovbestemmelser om gjærder og fredning av jord.

Ved fordelingen gaaes efter frit skjøn under iagttagelse av det tidligere i saa henseende mellem lodeierne indbyrdes og mellem disse og naboer bestaaende forhold. Det paasees, at hver lodeier saavidt mulig faar at gjærde kun for eget bruk og i sammenhengende strækning; støter noget ham tidligere paa hvilende stykke av gjærde til andre bruk, søkes det overført til disse mot utjevning andensteds.

Avgir nogen gjærde, og der paa den strækning, som for eftertiden tilfalder ham, enten intet gjærde findes eller ringere gjærde, tillægges der ham erstatning.

Er det for at kunne fordele gjærdepligten mellem lodeierne indbyrdes fornødent, har utskiftningsretten myndighet til at ordne gjærdeforholdet mellem fællesskapet og naboeiendom.

§ 43. Skiftes uopdyrket eller mindre vel dyrket jord mot opdyrket eller bedre dyrket, blir dyrkningsvederlag og avsavns-godtgjørelse for midlertidig formindsket avkastning at bestemme og settes efter omstændighetene i penger, jord eller andet, saasom arbeidshjelp, gjødsel eller midlertidig overlatelse av et jordstykke. Vælges arbeidshjelp, gjødsel eller anden naturalpræstation, bør dog altid penger alternativt settes.

§ 45. Avgir lodeier mer standskog eller mer brændtorv,

5 decbr. end han erholder igjen, hvilket dog ikke kan paabydes, hvis for-
 Nr. 3. skjellen er av væsentlig betydning for nogen lodeier eller hans
 bruk, sker utjevning paa den maate, utskiftningsretten bestem-
 mer; herved iagttages dog, at ungsog i regelen bør erstattes
 med penger, hvorimot avvirkning kan vælges, naar skogens til-
 voksne tilstand eller andre særegne forhold gjør det naturligst.

Vælges avvirkning, skal utskiftningsretten gi de nærmere
 bestemmelser, som ansees paakrævet for at hindre ødelæggelse
 av torvmyr eller av skog, der skjønnes at tjene til vern mot
 skred, ras, elvebrudd eller sandflugt eller til særlig beskyttelse
 for anden skog eller for bebygget land, eller av skog som paa
 grund av sin beliggenhet op mot høifjeldet, ut mot havet eller
 høit mot nord har saa liten veksterlighet, at den skjønnes at ville
 lægges øde, om den mishandles eller forhugges.

§ 48. Samtidig med utlodningen har utskiftningsretten, saa-
 vidt nødvendig ansees til at avverge forrykkelse av den bestaa-
 ende tilstand, myndighet til nærmere at bestemme, hvilke ind-
 skrænkninger i henseende til loddernes bruk lodeierne og andre
 vedkommende skal være underkastet, indtil utskiftningen er
 traadt i kraft.

Overtrædelse av de i henhold til nærværende paragraf eller
 § 20 eller § 45 givne bestemmelser straffes med bøter og paatales
 av det offentlige, naar det forlanges av nogen vedkommende.

§ 49. Paa steder, hvor der er fare for elvebrudd, skred,
 sandflugt eller lignende, skal utskiftningsretten, forsaavidt det
 ikke er mulig ved selve utlægget at ta hensyn dertil, i fornøden
 utstrækning bestemme utførelse av forbygnings- eller andre sik-
 ringsarbeider og fordele de med saadanne arbeider og deres ved-
 likehold forbundne utgifter, likesom den, forsaavidt der ikke
 ved selve utlægget er tat hensyn til faren, skal bestemme, hvor-
 ledes der skal forholdes, om skade sker, og navnlig hvorledes
 skaden i tilfælde skal fordeles.

Hvis ikke noget andet er bestemt ved utskiftningen, kan
 en skadelidende i mangel av mindelig overenskomst kræve ut-
 skiftningsrettens bistand til at foreta skadens utjevning over-
 ensstemmende med de i medhold av denne paragraf trufne be-
 stemmelser. For saadan forretning gjelder i den utstrækning,
 de er anvendelige, de samme regler som for utskiftning er git.

§ 51. Husmænd eller andre fæstere av ikke særskilt skyld-
 sat stykke av et bruk skal for besiddelsestiden lates urørt, saa-
 vidt det uten væsentlig ulempe for utskiftningens formaal kan
 ske. I motsat fald kan retten flytte eller regulere stykket.
 Kommer stykket i det hele eller for en del til at ligge indenfor
 grænserne av et andet bruk, da skal husmanden eller fæsteren,
 saafremt ei anden og hensigtsmessigere ordning med samtlige
 vedkommendes samtykke kan opnaaes, vedbli at svare under sin

gamle jorddrot, mot at der tillægges det andet bruks eier er. 5 decbr.
statning for avsavn av stykket. Nr. 3.

Eies stykket av flere, har utskiftningsretten at træffe bestemmelse om, under hvilke eller hvilken av de tidligere jorddrotter husmanden eller fæsteren skal høre, samt i tilfælde nogen forandring i saa henseende sker, om hvorledes der skal forholdes med gjensidige rettigheter og forpligtelser.

Maa husmand eller fæster avgi jord, skal der altid tillægges ham jord istedet, medmindre han selv samtykker i at motta andet vederlag.

Kan flytning av hus ei undgaaes, har utskiftningsretten at fastsætte, hvad den efter omstændighetene finder fornødent til betryggelse av, at flytningen for husmanden eller fæsteren i enhver henseende blir tilfredsstillende utført.

Ubebodd stykke, som brukes av føderaadfolk eller andre i lignende forhold, skal, hvor det falder ind i ny eiers lod, i almindelighet byttes mot tilsvarende stykke i den tidligere eiers bruk.

§ 55. Naar utskiftningsretten finder, at hensigtsmæssig og fyldestgjørende utskiftning ikke kan foregaa, medmindre utflytning sker, kan den paaby utflytning. Med hensyn til sætre kan flytning ogsaa paabydes, naar den findes fornøden til hensigtsmæssig inndeling eller ordning av fællesbeite.

§ 57. Kan utflytning for nogen del undgaaes og derigjennem væsentlig besparelse vindes ved, at uthusbygninger, utmarkshus eller sæterhus byttes, har utskiftningsretten adgang til at paaby saadant bytte, naar husene har samme bestemmelse, nogenlunde like størrelse og brukbarhet, og byttet skjønnes ikke at ville medføre væsentlig ulempe for nogen av eierne.

§ 58. Utskiftningsretten har at værdsætte utflytningens kostende. Herunder skal i tilfælde medregnes utgiftene med de foranstaltninger, som ansees nødvendige for at skaffe den utflyttende vandforsyning nogenlunde svarende til hans tidligere, samt godtgjørelse for avsavn av hus, mens flytningen paagaar. Ved beregningen av omkostningene kan retten, naar den ikke selv anser sig i besiddelse av tilstrækkelig innsigt, for lodeiernes regning tilkalde bygningskyndig bistand. Omkostningene ansættes enten til penger alene eller til penger alternativt med kjørsler, dagsverk og materialer. Fordelingen av de samlede utflytningsomkostninger sker efter utskiftningsrettens skjøn under iagttagelse av de samme regler, som nedenfor er git for fordelingen av de øvrige utskiftningsomkostninger.

Er et bruks hus tidligere utflyttet, kan brukets eier efter omstændighetene helt eller delvis fritages for at delta i utflytningsomkostningene.

5 decbr. § 60. Saafremt der ved fordelingen av utflytningsomkostninger — herunder medregnet mellemlaget ved husbytte — paa lægges lodeier, særskilt for hvert bruk, større utredsel end:

	for de første
10 skyldøre	kr. 3,25 pr. øre,
	for de næste
11—25 skyldøre	kr. 2,45 pr. øre
26—50	— 1,75 —
51—100	— 1,45 —
101—200	— 1,30 —
201—300	— 1,10 —
301—400	— 0,90 —
401—500	— 0,70 —
501—700	— 0,65 —
701—1000	— 0,60 —

og siden kr. 45,50 pr. skyldmark, kan vedkommende lodeier motsætte sig utflytning, medmindre enten nogen av de andre lodeiere paatar sig at utrede det overskytende beløp, eller dette paa anden maate dækkes.

Hvor et bruks skyld er blit formindsket ved fraskillelse av nogen del, paa hvilken der ikke kan lægges utflytningsomkostninger, kan utskiftningsretten, saavidt det findes rimelig, forhøie dets ydelsespligt, dog ikke utover maksimumsbeløpet efter den oprindelige skyld.

§ 61. Vedkommende departement kan, forsaavidt midler dertil er bevilget, træffe bestemmelse om bidrag av statskassen til dækning av utflytningsomkostninger. Ved avgjørelsen av, hvorvidt utflytningsbidrag bør tilstaaes, samt av dets beløp og fordeling, tages hensyn til utflytningsomkostningenes størrelse saavelsom til vedkommende lodeiers kaar og øvrige forhold.

§ 62. Opstaar der under utskiftning inden fællesskapet eller med utenforstaaende tvist angaaende grænser, eiendomsret, bruksret eller andet lignende, og det for utskiftningsens skyld er nødvendig, at tvisten avgjøres, da har utskiftningsretten, saafremt tvisten ikke bilægges eller overlates til voldgift, at avgjøre den ved kjendelse, efterat de opplysninger, som ansees fornødne og hensigtsmessig kan erhverves, er tilveiebragt. Til veiledning for parterne skal utskiftningsretten i kjendelsen tilføie, hvorvidt værdien av tvistens gjenstand skjønnes at overstige kr. 100,00 og i tilfælde kr. 500,00, jfr. §§ 65 og 67.

§ 65. Utskiftning saavelsom derunder avgit kjendelse, skjøn og bestemmelse kan indankes til prøvelse enten ved underretten eller ved overutskiftning eller overskjøn. Angaar anken det skjønsmæssige ved utskiftningen, ankes til overutskiftning eller overskjøn, ellers ankes til retten. Forliksmægling er ufornöden.

Utskiftningsrettens kjendelse er upaaankelig, saafremt værdien av tvistens gjenstand ikke overstiger kr. 100,00, jfr. § 62. 5 decbr. Nr. 3.

Som meddomsmænd i utskiftningssak bør fortrinsvis opnævnes mænd, som har deltatt i offentlig underutskiftning. Ved opnævnelsen er sorenskriveren (fogden) ikke bundet til tinglaget.

§ 66. Forinden utskiftningen — det være sig i sin helhet eller delvis — er avsluttet, kan anke ikke finde sted. Herfra undtages dog de tilfælde, hvor nabo eller nogen, der ikke er erkjendt som lodeier eller bruksberettiget, vil indanke falden kjendelse, samt de tilfælde, hvor utskiftningsretten finder det hensigtsmessig at aapne adgang til paaanke før forretningens avslutning og indtar i selve kjendelsen bestemmelse om, at den i tilfælde maa paaankes inden tre maaneder.

§ 67. Ankefristen er tre maaneder, regnet i de ovennævnte undtagelsestilfælde fra kjendelsens forkyndelse, men ellers fra forretningens slutning.

Inden fristens utløp maa, hvis det er prøvelse ved overutskiftning eller overskjøn, som attraaes, forlangende herom være indkommet til amtmanden, hvis det er prøvelse ved retten, som attraaes, stevning være enten uttatt til første eller andet ting, hvortil lovlig varsel kan gives, eller forelagt dommeren til berømmelse.

Naar kjendelse avsagt i henhold til § 62 paaankes til retten, skal administrator varsle utskiftningsformanden, som pligter at møte og saavidt mulig gi de opplysninger og den vejledning, som ansees fornøden.

Vil nogen paaanke falden dom i utskiftningssak, maa det ske inden tre maaneder fra dens forkyndelse. Rettens formand skal sørge for, at dommen blir forkyndt for parterne.

Underrettens dom er upaaankelig, saafremt værdien av tvistens gjenstand ikke overstiger kr. 500,00, jfr. § 62.

§ 71. Naar utskiftning eller under utskiftning avgitt kjendelse ved dom stadfæstes, træder, forsaavidt i dommen ikke anderledes maatte være bestemt, de ved utskiftningen satte tiltrædelsesfrister i kraft og regnes fra dommens forkyndelse, dog saaledes, at de frister, som derved kommer til at utløpe mellem 14 april og 14 oktober, forlænges til sidstnævnte datum.

De øvrige i forretningen satte frister regnes med sin fastsatte tidslængde fra den dommens forkyndelse nærmest paafølgende aarsdag for forretningens slutning.

§ 72. Overutskiftning og overskjøn ledes av den samme formand, som har ledet underutskiftningen, saafremt ikke nogen lodeier forlanger ny formand. Forlangende herom sendes amtmanden og maa av den, som ønsker forretningen, være

5 decbr. fremsat samtidig med anken og av anden lodeier inden anke-
 Nr. 3. fristens utløp. Amtmanden har i saa fald at bestemme eller
 utvirke anden amtmands bestemmelse om, hvem der skal lede
 forretningen.

Naar anke er indkommet, sender amtmanden den til underutskiftningens formand, som straks underretter de øvrige lodeiere om anken.

Med hensyn til berømmelse, varsel og opnævnelse av mænd forholdes som for underutskiftning bestemt. For forretningens utførelse gjælder likeledes de samme regler som ved underutskiftning, forsaavidt de er anvendelige. Dog kan fristene sættes nærmere forretningens slutning end i § 47 bestemt. Forandres underutskiftningen, bør grundene hertil anføres.

Hvis ny formand beskikkes, skal den formand, der har ledet underutskiftningen, varsles, og han pligter at fremmøte ved forretningens begyndelse samt at forbli tilstede for at gaa tilhaande med oplysninger, saalænge overutskiftningsretten finder det fornødent.

Tilbakekaldes anke til overutskiftning eller overskjøn, og tilbakekaldelsen er indkommet til amtmanden før ankefristens utløp, blir de ved underutskiftningen fastsatte frister for tiltrædelse og andre forføjninger staaende uforandret.

Finder tilbakekaldelsen sted paa et senere tidspunkt, skal overutskiftningsretten paa regelmæssig maate sammentræde og i tilfælde i fornøden utstrækning forandre fristene.

§ 73. Den, som forlanger overutskiftning eller overskjøn, skal senest ved forretningens begyndelse, saasnart dertil gives ham anledning, fremsætte sine ankeposter. En saavidt mulig fuldstændig opgave over ankepostene bør han dog allerede meddele i sit forlangende om overutskiftning eller overskjøn.

Overutskiftningsretten har foreløbig ikke at anstille undersøkelse i videre utstrækning end fornødent for at erholde det paaklagede oplyst og rettet. Findes det da, at rekvirenten ingen grund har til anke, blir underutskiftningen at stadfæste. Findes det derimot, at forandring i nogen av de paaklagede henseender bør gjøres til rekvirentens fordel, kan de lodeiere, som ved forandringen vil lide tap, kræve, at undersøkelsen utstrækkes saalangt, som fornødiges for at bringe paa det rene, om ikke underutskiftningen i nogen tilsvarende henseende ogsaa bør forandres til deres fordel, og forholdet ordnes i saa fald efter overutskiftningsrettens bedste skjøn, uten hensyn til, om rekvirenten derved i det hele blir slettet stillet end ved underutskiftningen.

§ 74. Opstaar ved overutskiftningen tvist om grænser, rettigheter og deslike, som ikke er fremkommet ved underutskiftningen eller ikke der har faat sin avgjørelse, har overut-

skiftningsretten, saafremt tvisten ikke kan bilægges eller 5 decbr.
overlates til voldgift, at paakjende den, forsaavidt dens av- Nr. 3.
gjørelse vil ha indflydelse paa det, som er forretningens gjen-
stand.

Det i § 63 foreskrevne gjælder ogsaa om overutskiftnings-
retten.

Underkjender overutskiftningsretten en avgjørelse, hvor-
ved en forretning av underutskiftningsretten helt eller for
nogen del er negtet fremme, blir forretningen at hjemvise til
fornyet behandling av underutskiftningsretten, saafremt det
forlanges av nogen vedkommende.

§ 76. Antar lodeier, at der ved underutskiftning er ind-
løpet feil i kartet, beregningene eller maalingsarbeiderne,
kan han inden tre maaneder fra forretningens slutning for-
lange gjennemsyn hos utskiftningsstyrelsen, der lar gjennem-
synet utføre ved en anden utskiftningsformand eller — i til-
fælde — en anden hertil beskikket kyndig mand. Findes ved
gjennemsynet feil, som har hat merkbar indflydelse paa lod-
ningen, paalægges utskiftningsstyrelsen vedkommende utskift-
ningsformand inden en viss frist at rette de paaapte feil og
derefter i medfør av de foretagne rettelser at foranstalte lod-
ningen omgjort.

Er der anket til retten, henstaar omlodningen, til endelig
dom er falden, og blir i tilfælde at utføre i forbindelse med
den forretning, dommen maatte foranledige. Er der anket til
overutskiftning eller overskjøn, utføres den av gjennemsynet
flytende omlodning under samme.

Forlangende av gjennemsyn stanser ikke utskiftningens
ikrafttræden. Foranlediger gjennemsyn omlodning, kan om-
lodningen og de under den trufne bestemmelse saavel som
utskiftningen forøvrig, forsaavidt den er berørt av omlodningen,
paaankes inden tre maaneder fra omlodningens slutning.

For gjennemsyn betales til statskassen fra 10 til 100 kro-
ner efter utskiftningsstyrelsens skjøn.

§ 77. Statskassen utreder altid formandens og assisten-
tens løn samt:

- a. ved underutskiftningen desuten deres øvrige tilkommende,
- b. ved overutskiftningen deres skyss- og kostgodtgjørelse un-
der reisen samt alle utgifter ved underutskiftningsforman-
dens fremmøte efter § 72,
- c. alle utgifter ved utskiftningsformandens fremmøte efter
§ 67 samt utgifter, som kun av hensyn til et økonomisk
kartverk paaføres opmaalingsarbeidet.

Alle andre omkostninger ved utskiftningsforretningens
avholdelse utredes av fællesskapets vedkommende.

§ 79. Ellers fordeles de nævnte omkostninger mellem lod-

5 decbr. eierne. Med hensyn til fordelingen opføres følgende veile-
Nr. 3. dende regler:

- a. Til grund blir under almindelige omstændigheter at lægge, i tilfælde av sameie, den før lov av 17 december 1836 gjældende skatteskyld eller det andet forholdstal, hvorefter der maatte være skiftet, og i tilfælde av teigeblanding den paa utskiftningstiden gjældende skatteskyld.
- b. Naar aastedsarbeidet for noget bruk har krævet forholdsvis megen tid, kan der paalægges vedkommende lodeier en større andel av omkostningene, end skyldforholdet tilsiger.

Berøres et bruk kun for en del av utskiftningen, gives der vedkommende lodeier et forholdsvis avslag.

- c. Eftersom utskiftningen skjønnes at medføre større eller mindre fordel for lodeier, kan hans andel forhøies eller nedsættes. Er noget bruk, der ikke selv ligger i fællesskap, i henhold til § 30 inddradd under utskiftningen, skal dets eier være fri for al deltagelse i omkostningene, jfr. dog § 80.

- d. Utgift, som utelukkende er forvoldt av hensyn til enkelt bruk eller lodeier, heri ogsaa indbefattet undersøkelse av ankepost, som viser sig at være ugrundet, kan, hvor det findes billig, paalægges vedkommende helt eller for en del til forlods utredsel.

Har under forretningen nogen væsentlig del av tiden være optat av tvistighet, som utelukkende eller hovedsagelig vedkommer enkelt lodeier, kan der paalægges denne en passende forøket andel.

- e. Landskyldieier er ikke at anse som lodeier.

§ 80. De bruksberettigede kan, hvis de berøres av utskiftningen, paalægges at bære en andel av omkostningene, hvis størrelse for hver enkelt bruksberettiget fastsættes efter den betydning, hans bruksret har, og den fordel han skjønnes at ha vundet; § 79 d skal gjælde ogsaa for de bruksberettigede.

Hvor grænseopgang mot naboeiendom har foraarsaket arbeide, saasom med merkning og beskrivelse av grænselinjer, opmaaling, regulering eller gjærdefordeling, kan vedkommende nabo paalægges en passende del av omkostningene efter den fordel, han skjønnes derved at ha vundet. Det samme skal gjælde for lodeier, hvis bruk er inddradd under utskiftningen i henhold til § 30.

§ 82. Betalingen for gjennemsyn og i tilfælde for befaring av aastedet utredes av den, som har forlangt det, hvis gjennemsynet ikke leder til omlodning.

Forsaavidt gjennemsynet leder til omlodning, utredes samtlige omkostninger ved denne saavelsom ved forutgaat

gjennemsyn og ved befaring paa aastedet av statskassen, der 5 decbr. i tilfælde helt eller delvis kan gjøre regres gjældende mot Nr. 3. vedkommende utskiftningsfunktionær.

§ 83. Av den, som forlanger utskiftningsforretning eller gjennemsyn, kan kræves enten forskudsbetaling av eller betryggende sikkerhetsstillelse for den del av omkostningene, som efter foreløbig overslag antages at ville falde andre end statskassen til last.

For de beløp, som rekvirent maatte ha utlagt forskudsviis, kan beregnes rentegodtgjørelse efter utskiftningsrettens bestemmelse.

§ 85. Naar utskiftning av sameie paa grund av stedlige forhold helt eller delvis negtes fremme, kan utskiftningsretten, saavidt den finder det hensigtsmessig og forenelig med en rimelig hensyntagen til enkeltmands tarv, med bindende virkning for lodeierne gi nærmere forskrifter angaaende bruken inden sameiet. Saaledes kan den navnlig avgi bestemmelse: hvis sameiet omfatter skog eller torvmyr, om, hvor meget, hvorledes og til hvilke tider hver enkelt lodeier skal kunne aavirke, og hvis sameiet omfatter beitestrækning, om strækningens inndeling i felter, om det antal husdyr av enhver art, som av hver enkelt lodeier kan slippes paa beite inden fællesstrækningen eller de felter, hvori denne deles, samt likeledes om, hvorvidt de forskjellige arter husdyr skal kunne slippes sammen, eller hver art skal holdes paa sit særskilte felt. Videre kan utskiftningsretten træffe bestemmelse om haynetiden for strækningen eller dens enkelte dele samt om, hvorledes og i hvilken utstrækning dertil skikkede felter kan stilles til raadighet for skogkultur. Derhos kan den fatte bestemmelse om, til hvilke tider, med hvilke redskaper eller fangstmaater, og iøvrig hvorledes et i fællesskap liggende fiskeri skal benyttes enten for strækningen underrett eller i nærmere bestemte dele, likesom den kan gi bestemmelser om ordning av strandrettigheter.

§ 86. Er utskiftning av sameie negtet fremme, forinden nærværende lov træder i kraft, har lodeier ret til at kræve lignende bestemmelser indført ved skjøn, avgit under lensmandens bestyrelse av to av sorenskriveren (fogden) blandt utskiftningsutvalget eller lagrettesutvalget opnævnte mænd.

Bestemmelser om ordning av fiskeri, som ligger i fællesskap, skal kunne træffes paa denne maate, uanset om fiskeriet tilligger nogen eiendom eller ikke, og i første fald uanset om denne er utskiftet eller ikke.

Varsel gives saaledes, som for varsel til forlikelseskommissionen er bestemt.

For at bestyre skjønnet tilkommer lensmanden 4 kroner

x 2: forblit i
skjøn

5 decbr. foruten skyss- og kostgodtgjørelse. For beskrivelse med be-
Nr. 3. kræftning tilkommer ham 80 øre for arket.

Overskjøn maa forlanges inden fire uker og utføres av
4 mænd under sorenskriverens bestyrelse.

Gaar overskjønnet rekvirenten imot, har han alene at ut-
rede omkostningene ved samme. Ellers fordeles omkostnin-
gene saavel ved overskjønnet som ved underskjønnet efter
billighet.

Ved nærværende paragraf er ingen innskærnkning gjort
i adgangen til at kræve ordning av fællesbeite efter lov om
jords fredning av 16 mai 1860 § 37.

§ 87. Enhver, som har beiteret i almenning eller anden
større beitestrækning, kan forlange utskiftningsrettens bi-
stand til at ordne bruksforholdene inden det havnelag, han til-
hører, saaledes som i § 85 bestemt; likesaa kan han forlange
grænserne mot tilstøtende havnelag nærmere bestemt og av-
merket.

Saafermt det forlanges av flertallet av de beiteberetti-
gede inden et havnelag, skal retten i den utstrækning, den
efter omstændighetene finder det tjenlig, ordne forholdet
mellem vedkommende havnelag og de øvrige havnelag inden
strækningen. Retten kan fastsætte grænserne mellem de for-
skjellige havnelag og paaby, at disse skal holdes tydelig av-
merket. Den kan opheve sambeiting mellom lagene, saaledes
at hvert lag erholder til benyttelse sin forholdsmæssige andel
av strækningen samt paaby nedleggelse av sætre, som ved
ordningens gjennomførelse maatte bli overflødige. Er det
nødvendig for ordningen mellom havnelagene, kan den ordne
forholdet inden hvert enkelt havnelag. Forøvrig finder reg-
lerne i § 85 tilsvarende anvendelse.

Er der begjært ordning av forholdet mellom flere havne-
lag, kan Kongen i fornødent fald tillate, at de beiteberetti-
gede inden de havnelag, med hvilke forholdet er begjært
ordnet, indkaldes efter reglerne i nærværende lovs § 107,
jfr. § 16, tredje led.

Retten træffer bestemmelse om, hvorledes de til den hele
ordnings gjennomførelse og overholdelse fornødne midler skal
tilveiebringes.

For saadan forretning gjelder forøvrig, forsaavidt de er
anvendelige, de samme regler, som for utskiftning er git. Om-
kostningene fordeles efter frit skjøn.

§ 88. Naar 10 aar er forløpet fra forretningens slutning,
kan de i henhold til §§ 85 eller 86 trufne bestemmelser om ord-
net fællesbruk forlanges undergit prøvelse ved saadant skjøn,
som i § 86 omhandlet. Dog skal bestemmelser, som i henhold
til nævnte paragraffer er truffet vedkommende fælles fiskeri,
straks kunne forlanges undergit skjøn efter § 86, naar der

i medhold av lov indtræder nogen forandring i de forhold, 5 decbr.
som ved forretningen er lagt til grund for ordningen, saasom Nr. 3.
forandring av ukentlig eller aarlig fisketid eller forbud mot
bruk av visse redskaper.

§ 87. Bestemmelser, avgit i henhold til § 87, kan, naar 20 aar
er forløpet fra forretningens slutning, kræves undergit nyt
skjøn overensstemmende med forskriftene i samme para-
graf. Dog skal de paa forlangende av nogen anden end ved-
kommende skogeier selv trufne bestemmelser av anførte slags
straks kunne forlanges undergit nyt skjøn, naar skogeieren
ved anvendelsen av den ham tilkommende fredningsret for-
rykker det ved forretningen fastsatte forhold.

§ 89. Følgende stedsevarende bruksrettigheter over frem-
med eiendom kan saavel utenfor som under utskiftning kræ-
ves avløst: ret til beite, ret til hugst og al anden slags aavirke
i skog, ret til slaatt samt ret til at ta brændtorv, lyng, muld
(jord) eller mose.

§ 4 sidste punktum har tilsvarende anvendelse paa de
ovenfor nævnte bruksrettigheter, dog saaledes, at tidsfristen,
naar rettigheten er paaheftet eller bibeholdt ved offentlig ut-
skiftning, sættes til 30 aar, medmindre avløsningen er begjært
av grundeieren til indvinding av dyrkningsjord og utskiftnin-
gen er avholdt før 1 januar 1918.

§ 91. Bydes ikke saadant utlæg, har eieren kun ret til at
kræve avløsning:

- a. av bruksrettighet, som hviler paa indmark, hvis rettig-
heten skjønnes ikke at være uundværlig for den bruks-
berettigede,
- b. av bruksrettighet, som hviler paa utmark, hvis det skjøn-
nes at være nødvendig eller av overveiende vigtighet for
grundens hensigtsmæssige benyttelse (herunder dyrkning
og skogplantning) eller fredning, at rettigheten ophører,
og denne tillike skjønnes at være av mindre betydning
for den bruksberettigede.

Avløsningsmaaten, saavel som vederlagets størrelse, be-
stemmes ved utskiftningsrettens skjøn.

§ 92. Den bruksberettigede har ret til at kræve avløs-
ning, naar følgende to betingelser er tilstede:

- a. at det enten for brukens utøvelse eller for dens fremtidige
bevarelse skjønnes nødvendig, at rettigheten avløses, og
- b. at der uten væsentlig ulempe for eieren kan utlægges den
bruksberettigede en til rettighetens værdi svarende andel
av eiendommen, der gir ham adgang til en bruk i det
hovedsagelige ensartet med den, han tidligere hadde.

Hvis rettigheten bestaar i ret til hugst eller anden slags
aavirke i skog, kan den bruksberettigede fordre avløsning,
naar kun en av disse betingelser er tilstede.

5 decbr. 1882. For avløsning av ret til beite i skog kræves foruten betingelserne under a og b tillike, at skogen er bedst skikket for opdyrkning eller av liten betydning som skogproducerende grund.

§ 93. Naar avløsning negtes, fordi de i §§ 90, 91 og 92 opstillede betingelser ikke findes at være tilstede, har utskiftningsretten, naar det forlanges av nogen av parterne, og saavidt hensigtsmessig skjønnes, myndighet til at foreta ordning av forholdet mellem eier og bruksberettiget til sikrelse av gjensidig ret og forebyggelse av fremtidig tvist, saasom ved at flytte rettigheten fra et sted til et andet, at begrænse feltet for rettighetens utøvelse eller at fastsette omfanget av bruken og bruksmaaten. Ved saadan ordning av forholdet iagttages, at rettigheten ikke formindskes, og at dens utøvelse ikke gjøres i nogen følelig grad besværligere for den bruksberettigede eller byrdefuldere for eieren.

§ 94. Kan avløsning ikke finde sted uten utskiftning av den bebyrdede eiendom eller uten samtidig avløsning av andre bruksrettigheter, blir avløsning at negte, saalenge utskiftning ikke begjæres av lodeier eller avløsning av mindst halvdelen av vedkommende bruksberettigede.

Hvor rettighet til hugst av friske gran- eller furutrær hviler paa skogstrækning, som bestaar av eller er skyldlagt under flere bruk, har enhver av eierne ret til at kræve bruksrettigheten avløst underrett for den hele strækning.

§ 96. For avløsningsforretning gjælder de samme regler som for utskiftningsforretning, forsaavidt de er anvendelige.

Hvorvidt og hvorledes de det offentlige uvedkommende omkostninger skal fordeles, bestemmes altid efter frit skjøn under væsentlig hensyn til vunden fordel.

Er bruksretten stiftet ved dokument, tingløst efter utgangen av 1882, utreder det offentlige ikke andre utgifter end utskiftningsformandens og i tilfælde assistentens løn samt ved underskjøn deres skyss- og kostgodtgjørelse under reisen.

§ 101. Ogsaa efterat offentlig eller stadfæstet mindelig utskiftning er avholdt, skal der ved senere indtrædende eiendomsdelinger være adgang for parterne, naar de derom er enige, til at forlange delings- og skyldsætningsforretningen utført av utskiftningsret, mot godtgjørelse som for utskiftning bestemt. Med hensyn til anke gjælder de for utskiftningsforretning givne regler.

§ 102. Er delings- og skyldsætningsforretning avholdt av utskiftningsret, har formanden snarest mulig at fremsende til tinglæsning, i det i § 101 nævnte tilfælde, en fuldstændig bekræftet utskrift av forretningen, og i det i § 100 nævnte tilfælde, en meddelelse om den stedfundne skyldsætning med angivelse av de paagjældende bruks skatteskyld, gaards- og bruksnummer samt eiere.

Blir ved overutskiftning saadan forandring gjort i underutskiftningen, at den avholdte delings- og skyldsætningsforretning træder ut av kraft, fremsendes likeledes meddelelse herom til tinglæsning.

5 decbr.
Nr. 3.

Finder panteboksføreren nogen mangel ved utskriften eller meddelelsen, sender han den, inden den tinglæses, tilbage til utskiftningsformanden til fuldstændiggjørelse eller rettelse.

For utskriften betales som for utskrift av utskiftningsforretning; for meddelelsen betales intet. For tinglæsning av utskrift eller meddelelse saavel som av en av overutskiftningsret foretat forandring i delings- og skyldsætningsforretning, samt av meddelelse om, at saadan forretning er traadt ut av kraft, betales efter sportellovens § 48.

§ 106. Retten besættes med ikke under tre og ikke over fem medlemmer. Dens formand skal være i besiddelse av de for dommere foreskrevne egenskaper. Retten kan indstevne, ayhøre og edfæste vidner. Bestaar retten av fler end tre medlemmer, kan forefaldende skjøn utføres uten formandens deltagelse.

§ 107. Retten lar utfærdige en indkaldelse, hvorved samtlige vedkommende varsles at møte paa opgit sted til den for forretningens begyndelse bestemte dag. Indkaldelsen bekjendtgjøres i »Norsk Kundgjørelsestidende«. Desuten skal den, med angivelse av dagen for denne bekjendtgjørelse, uten ophold indrykkes i lokale aviser og opslaaes paa bekvemme steder, alt efter kommissionens nærmere bestemmelse. Varslet er 6 uker regnet fra bekjendtgjørelsen i Kundgjørelsestidenden. Samme forkyndelsesmaate kan, forsaavidt parterne angaar, benyttes ved stevninger til tingsvidner, som optages til bruk under utskiftningen, saavel som ankestevninger.

§ 108. Ved forretningen skiftes ikke mellem bruk og bruk, medmindre særskilt bemyndigelse dertil undtagelsesvis gives. Hvor langt forøvrig utskiftningen skal føres ned, avgjøres av retten, efter hvad den av hensyn, dels til forholdene, dels til omkostningene ved forretningen finder hensigtsmæssig og rimelig, dog saa at de nærmere bestemmelser, som Kongen fastsætter, blir at iagttas.

§ 109. Naar retten er færdig med sit arbeide, lar den gjøre et utdrag av den førte protokol, indeholdende alt, hvad der av det forhandlede har blivende betydning. Berører utskiftningen flere lensmandsdistrikter, utfærdiges utdraget i like saa mange eksemplarer. Disse utlægges til eftersyn hos lensmændene, og utlæggelsen bekjendtgjøres i »Norsk Kundgjørelsestidende«. Endvidere blir meddelelse om utlæggelsen med angivelse av dagen for dens bekjendtgjørelse i Kundgjø-

5 decbr. relsestidenden uten ophold at indrykke i lokale aviser og opslaa paa bekvemme steder, alt efter kommissionens nærmere bestemmelse. Indkommer der inden 6 maaneder efter bekjendtgjørelsen i Kundgjørelsestidenden klage, træder retten paany sammen til behandling av skiftet; i motsat fald er forretningen at anse som avsluttet.

§ 111. Finder retten det hensigtsmessig, kan den ogsaa under forretningens gang utlægge til eftersyn utskrift av trufne avgjørelser med den virkning, at avgjørelsen, hvis klage ikke indkommer eller ankestevning ikke uttages inden 6 maaneder fra bekjendtgjørelsen i Kundgjørelsestidenden om utskriftens utleggelse, blir endelig og ikke senere kan paaklares eller paaankes.

§ 113. Samtlige utgifter ved forretningen utredes, om fornødiges, forskudsvís av statskassen. Hvad der medgaar til haandlangerhjelp, anskaffelse av materialer og simple redskaper ved arbeiderne i marken samt til lokale, skal altid tilsvares av fællesskapets vedkommende selv. Hvorvidt disse yderligere skal bære nogen andel av utgiftene, bestemmes av retten; dog maa den andel, som i det hele paalægges dem, aldrig overstige en femtepart av det samlede utgiftsbeløp, og heller ikke maa den overstige den sum, som fremkommer ved at utligne 6 kroner pr. skyldmark paa hvert til fællesskapet hørende bruk. Det paa fællesskapets vedkommende lagte utgiftsbidrag fordeles videre mellem de enkelte — lodeiere og bruksberettigede — efter rettens frie skjøn. Ved fastsettelsen av det hele bidrag saavel som ved dets fordeling tages væsentlig hensyn til, om den foretagne utskiftning kan forutsættes at være endelig eller at ville paafølges av senere almindelige utskiftninger, om den i større eller mindre grad har lettet utførelsen av disse, samt om undersøkelse og avgjørelse av tvistighet angaaende grænser eller rettigheter har optat nogen betydelig del av rettens tid.

Bidraget forfalder til betaling under eksekutions tvang tre maaneder efter utskiftningens slutning.

§ 116. Naar lodeier eller bruksberettiget, hvis lod eller bruksret er beheftet eller beslaglagt, ved utskiftning eller avløsning erholder vederlag i penger, maa beløpet ikke utbetales ham, medmindre han dertil erhverver alle vedkommendes samtykke. Den, der har at utrede vederlaget, kan fri sig for ansvar ved at nedlægge beløpet hos politimesteren (fogden), som igjen indsætter det i sparebank, hvis plan er bifaldt av Kongen. Her blir det henstaaende, indtil det paa lovlig maate er avgjort, hvem der har at motta det. Av beløpet betales til politimesteren (fogden), foruten erstatning for utgifter, 1/10 procent, dog aldrig under en krone eller over ti kroner for hvert særskilt beløp.

Hvorledes der i tilfælde som nævnt skal forholdes med 5 decbr.
 utflytningsbidrag, bestemmes av utskiftningsretten. Nr. 3.

§ 118. Hvorledes der med overbestyrelsen av utskiftningsvæsenet skal forholdes, bestemmes av Kongen.

Funktionærene har at rette sig efter de til enhver tid gjældende instrukser, som utfærdiges av vedkommende departement.

Utskiftningskartene skal opbevares ved offentlig foranstaltning. Lodeierne kan erholde gjenpart av dem mot betaling, der i mangel av mindelig overenskomst bestemmes av vedkommende departement.

§ 119. Hvis eier eller bruker ikke i betimelig tid har utført det ham paahvilende arbeide med hensyn til fælles vei, vandledning, grøft eller andet anlæg, kan, forsaavidt ikke det fornødne er anordnet av utskiftningsretten, forholdes, hvad veier angaar, efter lov om veivæsenet av 21 juni 1912 § 90 og forøvrig paa den i lov om jords fredning av 16 mai 1860 § 18 foreskrevne maate.

§ 125. Forpligtelse, som paahviler eiendom for anlæg, som er utført paa eiendommen med bidrag av offentlige midler — saasom skogplantnings-, sänkings-, uttapnings- eller forbygningsarbeide — skal, saavidt det uten væsentlig ulempe for utskiftningsens formaal kan ske, følge grundstykket.

Paa samme maate skal det ordnes med forpligtelse til vedlikehold av andre anlæg saasom begravellespladser.

Med faste fortidslevninger fra oldtiden eller middelalderen skal der under utskiftning forholdes overensstemmende med lov om fredning og bevaring av fortidslevninger av 13 juli 1905, idet formanden har at besørge den indmeldelse, som ellers paahviler eier eller bruker.

II.

Overskriften over kapitel 15 skal lyde saaledes:

Skyldsætning og skylddeling.

III.

Denne lov træder i kraft 1 januar 1918, fra hvilken tid tillægslove av 27 juli 1895 og 19 juni 1914 til lov om utskiftning m. v. av 13 mars 1882 ophæves.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 5 december 1917.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

Kongelig resolution

av 5 december.

I forbindelse med sanktion av foranstaaende lov av 5 december 1917 (nr. 3) er det bestemt, at ogsaa den ældre lov (av 13 mars 1882) i den ved tillægsloven forandrede lydelse indrykkes i Lovtidenden.

LOV

om utskiftning m. v. av 13 mars 1882

med de ved lov av 5 december 1917 (nr. 3) foretagne forandringer.¹⁾

Kapitel I.

I hvilke tilfælde og av hvem utskiftning kan kræves.

§ 1. Eiendomme paa landet kan tillikemed de dem tilhørende herligheter kræves utskiftet, naar de ligger i fællesskap.

Det samme gjælder om byeieendomme, forsaavidt de i det hele eller for nogen del benyttes som jordbruk.

§ 2. Fællesskap siges at finde sted:

- a. naar hvert enkelt bruks særskilte andel ikke er betegnet, men eiendomsgjenstanden benyttes enten vekselvis eller samtidig av de forskjellige bruk, samt
- b. naar de forskjellige bruk vel har hver sine særskilte stykker, men disse ligger saaledes om hinanden, at ikke hvert bruk kan uten uforholdsmæssig byrde frede eller paa hensigtsmæssig maate benytte sit.

I denne lov kaldes det første slags fællesskap sameie, det andet slags teigeblanding.

Like med teigeblanding skal det ansees at være, naar bruk, selv om hvert bestaar av et sammenhengende stykke, ligger saaledes til hinanden, at fredningen eller benyttelsen for noget av dem vanskelig gjøres som i bokstav b sagt.

§ 3. Utskiftning kan dog ikke kræves fremmet, naar den efter de stedlige forhold skjønnes at ville være utjenlig eller forbundet med overveiende ulempe, eller naar den findes ikke hensigtsmæssig at kunne iverksættes uten samtidig utflytning, der vil medføre større byrde for nogen lodeier, end i § 60 nævnt. (Se forøvrig §§ 31 og 32).

§ 4. Over det, som efter utgangen av 1858 er offentlig utskiftet, kan ny offentlig utskiftning ikke kræves, før 30 aar er gaat siden forrige utskiftnings slutning og derhos kun under

¹⁾ Indtat i henhold til lov av 27 juli 1896 nr. 5.

særlig uhensigtsmæssige eiendomsforhold. Dette skal dog ikke være til hinder for, at der ved en eiendoms utskiftning kan foretages fornøden grænseregulering mot senere skiftet nabo-eiendom overensstemmende med § 21. I tilfælde av, at utskiftning av materielle grunde er negtet fremme, eller at fællesskap i utmark ved utskiftningsrettens bestemmelse er bibeholdt, kan utskiftning kræves, naar 10 aar er forløpet siden kjendelsens avsigelse eller forretningens slutning.

§ 5. Ret til at kræve utskiftning tilkommer enhver eier av særskilt bruk, der ligger i fællesskap. Er bruket ikke særskilt skyldsatt, fordres dog tillike, at det i minst 20 aar har bestaaet som selvstændig eiendom.

Eier av flere hver for sig skyldsatte teiger ansees som eier av flere særskilte bruk og kan ikke kræve utskiftning paa grund av, at teigene tilsammentagne ligger i fællesskap med andre eiendomme. Bestaar teigene av dyrket eller dyrkbar mark, og de i de sidste 30 aar har været drevet underrett som jordbruk, kan dog eieren kræve utskiftning, naar eiendomsforholdene er særlig uhensigtsmæssige, og utskiftningsretten enstemmig finder, at utskiftning kan ske uten væsentlig ulempe for anden lodeier.

§ 6. Bruker kan ikke kræve utskiftning, likesaalitt som han kan motsætte sig utskiftning, der kræves av eier.

Kapitel 2.

Mindelig utskiftning.

§ 7. Det staaer lodeierne frit for at skifte i mindelighet, naar de alle er enige, og brukerne saavelsom de bruksberettigede, forsaavidt de berøres av utskiftningen, samtykker. Over saadan forretning skal opsættes skriftlig dokument, hvori den enhver lodeier tildelte eiendoms beliggenhet, grænser og rettigheter tydelig og nøiagtig beskrives. Det samme iagttages, saavidt fornødiges, med hensyn til brukeres og bruksberettigedes rettigheter. Dokumentet skrives paa ustemplet papir og blir at tinglese.

Skiftes ikke like for like, men nogen avstaaer mere værdi av eiendom eller rettigheter inden fællesskapet, end han erholder tilbake av samme, betragtes dette som avhændelse, og skyldsetning maa bli at avholde.

§ 8. Saadan mindelig utskiftning kan ikke rokkes ved offentlig utskiftning, naar det av utskiftningsretten (en utskiftningsformand med to opnævnte mænd) efter forutgaat befarings og undersøkelse bevidnes, at utskiftningen i det væsentlige er saa fuldstændig og hensigtsmæssig, som forholdene tilsteder, samt — hvis utskiftningen alene angaar utmark, mens

indmarken fremdeles ligger i fællesskap — at utskiftningen ikke er til hinder for en senere hensigtsmæssig utskiftning av indmarken.

Finder utskiftningsformanden, at det opsatte skiftedokument lider av utydelighet eller ufuldstændighet, har han at bistaa lodeierne med at rette manglene.

Bevidnelsen indføres i utskiftningsprotokollen, paategnes dokumentet og tinglæses.

Med begjæring om bevidnelse forholdes som med begjæring om offentlig utskiftning. Mændene maa tidligere ha forrettet ved offentlig utskiftning. De opnevnes av sorenskriveren (fogden) overensstemmende med nærværende lovs § 13. Utskiftningsformandens saavel som mændenes godtgjørelse bestemmes og utredes som ved offentlig underutskiftning foreskrevet.

§ 9. Er saadan bevidnelse, som i foregaaende paragraf nævnt, negtet eller ikke begjært, kan lodeier i første tilfælde straks og i sidste tilfælde, naar to aar er forløpet siden den mindelige utskiftnings slutning, kræve offentlig utskiftning. Er bevidnelse negtet og utskiftning paa stedet forlangt, blir denne at fremme med de allerede opnævnte mænd og uten fornyet varsel til vedkommende. Ved dens utførelse blir underiagttagelse av regelen i § 35 den mindelige utskiftning at opretholde i saa vid utstrækning, som kan bestaa med utskiftningens formaal. Skjøttes den mindelige utskiftning at fyldestgjøre fordringen i § 8, og den offentlige utskiftning saaledes ikke fremmes, er det i saa henseende avgivne skjøn upaaankelig og saaledes at sidestille med den i nævnte paragraf omhandlede bevidnelse.

§ 10. Mindelig utskiftning, som voldgiftsmæssig er utført av mindst tre i utskiftningsutvalget optagne mænd, der før har forrettet ved offentlig utskiftning, og hvis valg er godkjendt av sorenskriveren (fogden), kan heller ikke rokkes ved offentlig utskiftning, naar mændene efter dertil i voldgiftsfuldmagten git bemyndigelse enstemmig har avgit og tilført skiftedokumentet saadan bevidnelse som i § 8 omhandlet.

Kapitel 3.

Ved hvem offentlig utskiftning utføres.

§ 11. Offentlig utskiftning utføres av en utskiftningsret, bestaaende av en av den offentlige beskikket formand og opnævnte mænd. Mændenes antal skal ved underutskiftninger være to, ved overutskiftninger, der ledes av ny formand, fire, ved overutskiftninger, der ledes av den samme formand, som har deltatt i underutskiftningen, fem, hvorhos i sidste tilfælde formanden skal være uten stemme i de skjønsmæssige avgjørelser.

§ 12. Der ansættes et saa stort antal utskiftningsformænd, som Kongen under hensyn til de av Stortinget bevilgede midler bestemmer.

Enhver utskiftningsformand kan tildeles bistand av assistent, til hvem han kan overdra paa eget ansvar at utføre forefaldende forretninger med undtagelse av ledelse av forhandlinger og deltagelse i retslige eller skjønsmæssige avgjørelser. Formanden har at øve tilsyn med og kontrolere assistentens arbeide. Utskiftningsformændene beskikkes av Kongen og assistentens arbeide. Utskiftningsformændene beskikkes av Kongen og assistentene av vedkommende departement.

§ 13. Inden hvert tinglag, hvor offentlig utskiftning foregaar eller er forlangt, skal der indrettes et særskilt utvalg av mænd for utskiftningsforretninger; i dette utvalg, der forøvrig kommer istand paa samme maate som det almindelige utvalg av skjøns- og meddomsmænd, kan optages mænd, som ikke besidder de for mandtalsførte retsvidner foreskrevne egenskaper. Er ikke saadant særskilt utvalg istandbragt, tages mændene av det sedvanlige utvalg.

For hver forretning opnævnes mændene av sorenskriveren (fogden) under iagttagelse av de i lagretteslovens § 20 indeholdte bestemmelser. Ved opnævnelsen er sorenskriveren (fogden) ikke bundet til tinglaget; likesaalitt pligter han at følge nogen viss orden, men han kan stadig opnevne de samme mænd, saafremt disse derimot ingen indsigelse gjør. Angaar utskiftningen skog, myr eller anden herlighet av større værdi, paa-sees saavidt mulig, at mænd med særegen kyndighet opnævnes.

Til overutskiftning og til underutskiftning, som avholdes efter § 4 første punktum, bør fortrinsvis opnævnes skjønsmænd, som tidligere har deltatt i underutskiftninger.

Naar nogen av de opnævnte mænd ikke møter eller ikke kan delta i forretningen, og heller ikke nogen av de opnævnte suppleanter kan skaffes tilstede, skal formanden for møtet opnevne det fornødne antal mænd. Dersom det i et saadant tilfælde ikke er mulig betimelig at skaffe tilstede mænd, som staar i utvalget, kan de tages av det almindelige mandtal.

For hvert døgn, der medgaar til reise samt til ophold paa utskiftningsstedet, tilkommer mændene i godtgjørelse hver kr. 8,00. Derhos tilkommer de skyssgodtgjørelse efter de i lov av 10 juli 1894 § 2 fastsatte satser.

§ 14. Kan en lodeier ikke erholde utskiftning fremmet med den hurtighet, han ønsker, ved ansat formand, er der adgang for utskiftningsstyrelsen til paa hans forlangende at beskikke en formand for tilfældet, naar vedkommende lodeier selv vil overta den del av utskiftningsomkostningene, som det offentlige ellers utreder.

§ 15. Utskiftningsformand har, inden han forretter som saadan, til utskiftningsstyrelsen at indsende en edelig forsikring om, at han med troskap og redelighet vil opfylde de pligter, som paahviler ham. Lignende forsikring lar mændene, første gang de forretter som saadanne, tilføre protokollen, forsaavidt de ikke tidligere har avlagt ed som retsvidner eller skjøns- og meddomsmænd.

Kapitel 4.

Fremgangsmaaten ved offentlig utskiftning.

§ 16. Den, som vil ha utført offentlig utskiftning, har med sit forlangende at henvende sig til den for distriktet ansatte utskiftningsformand; i fornødent fald kan han ved henvendelse til amtmanden faa sit forlangende tilstillet den, som skal utføre forretningen. I forlangendet opgives vedkommende bruk, lodeiere, brukere, bruksberettigede og naboer samt omtrentlig, i hvilken utstrækning skifte ønskes. Den formand, hvem utførelsen av forlangendet tilfalder, berammer forretningen til en bestemt dag paa aastedet. For berammelsen betales 2 kroner.

Berammelsen tilkjendegives enhver lodeier, bruker og bruksberettiget inden fællesskapet saavel som enhver nabo mindst fire uker før den berammede dag. Er nogen av dem fraværende eller bor utenfor tinglaget, sker tilkjendegivelsen paa hans sidste opholdssted i dette eller, om saadant ikke kjendes, paa utskiftningsstedet. Berammelsens tilkjendegivelse saavel som mändenes opnævnelse og tilsigelse besørjes paa forlangende foranstaltet av utskiftningsformanden. Paakræves tilkjendegivelsen og tilsigelsen utført av lensmanden, erholder denne herfor den i sportellovens § 117 første punktum bestemte betaling.

Er fællesskapet stort eller indviklet, kan Kongen tillate, at berammelsen kundgjøres paa den for indkaldelse til storskifte i nærværende lovs § 107 foreskrevne maate og med den der bestemte varselsfrist. De nærmere bestemmelser med hensyn til indrykning i lokale aviser og opslag paa bekvemme steder træffes i dette tilfælde av utskiftningsformanden.

§ 17. Indtil beslutning om, at utskiftningsforretningen blir at fremme, er tilført protokollen, kan rekvirenten frafalde sit forlangende. Forlangende om overutskiftning kan ogsaa tilbakemeldes paa et senere tidspunkt, ifald alle vedkommende samtykker heri.

De paaløpne omkostninger blir at utrede av rekvirenten.

§ 18. Til den berammede tid sammentræder utskiftningsformanden og de opnævnte mænd paa aastedet. Først undersøkes, hvorvidt der er formel og materiel adgang til at foreta utskiftning. Hvis forretningen negtes fremme, eller hvis den

mot reist indsigelse tillægges fremme, avgives beslutning herom ved formelig kjendelse eller formelig skjøn.

Findes det, at nogen vedkommende, som uteblir, ikke har faat lovlig varsel, behøver dog ikke derfor forretningen at negtes fremme, hvorimot det alene paasees, at intet, der berører den uteblivendes interesse, avgjøres, forinden han er blitt lovlig varslet.

§ 19. Forretningen skal fremmes saavidt mulig uten avbrytelser.

Maa den av en eller anden grund utsættes, og dette sker paa ubestemt tid, avgjøres og tilkjendegives det før møtets slutning, for hvem av lodeierne og paa hvilken maate forøvrig berammelsen av nyt møte vil bli kundgjort, og kundgjørelsen maa finde sted senest en uke før den berammede tid, forsaavidt ikke alle vedkommende har vedtat en kortere varselsfrist.

§ 20. For den tid utskiftningen varer, kan utskiftningsretten underkaste lodeiere, brukere og bruksberettigede de indskrænkninger i benyttelsen av utskiftningsfeltet, som hensynet til utskiftningens hensigtsmæssige fremme findes at paakræve (se § 48).

For tap, som nogen herved maatte lide, blir der at tillegge ham erstatning efter utskiftningsrettens skjøn.

Erstatningen blir at utligne overensstemmende med kap. 12.

§ 21. Grænserne for utskiftningsfeltet blir at undersøke og bringe paa det rene samt saavidt fornødent at beskrive og avmerke overensstemmende med de herfor gjældende forskrifter (se § 38). Likeledes maa grænserne indbyrdes mellom lodeierne bringes paa det rene, hvorhos de gjensidige rettigheter og de fællesskapet eller nogen særskilt del av samme paahvilende bruksbyrder søkes noiagtig oplyst.

Er grænserne mot naboeiendomme uhensigtsmæssige, skal utskiftningsretten søke ved mindelig makeskifte at tilveiebringe mere hensigtsmæssige grænselinjer. Lykkes det ikke at opnaa mindelig makeskifte, har utskiftningsretten myndighet til, naar det skjønnes at kunne ske uten væsentlig ulempe for naboen, at regulere grænserne i saadant omfang, som findes at være nødvendig for en hensigtsmessig utskifting.

§ 22. Angaar skiftet indmark, skal feltet opmaales samt kart over samme optages; dog kan efter enstemmig beslutning av utskiftningsretten kart undlates, saasom naar feltet er av liten utstrækning, eller naar det er av ringe værdi i forhold til utstrækningen. Ved utmarksutskifting kan saavel opmaalning som kartlagning undlates, naar utskiftningsretten anser det ufornødent.

Utskiftningsfeltet skal altid boniteres. Herligheter værdsættes særskilt, forsaavidt de ikke er medregnet ved grundens bonitering.

Hvorledes boniteringen og værdsættelsen af herligheder skal foregaa, bestemmes nærmere af utskiftningsstyrelsen, der ligeledes kan gi almindelige regler med hensyn til opmaalings og kartlægningens udførelse, herunder regler sigtende til at knytte utskiftningsvæsenets karter til den geografiske opmaalings trigonometriske punkter.

§ 23. Naar samtlige forberedende arbejder er tilendebragt, opgjøres en foreløbig skifteplan, som forelægges de tilstedeværende lodeiere og andre vedkommende til drøftelse. Efterat der i planen er gjort de forandringer, hvortil de fremkomne bemærkninger maatte gi anledning, foretages lodning.

Forsaavidt angaar bygrund eller strøk paa landets grund, som er undergit bygningslovgivningen, skal skifteplan samt veiers og vandavløps beliggenhet bestemmes ved forhandling mellem utskiftningsretten og de myndigheder, hvorunder reguleringssaker er henlagt. Opnaaes ved saadan forhandling ikke enighet, blir tvisten at avgjøre av Kongen.

§ 24. Naar det findes paakrævet og ikke til hinder for utskiftningens fuldstændige, planmæssige udførelse, kan utskiftningsretten ved enstemmig beslutning avslutte en forretning delvis, saaledes at hver avsluttet del med hensyn til fuldbyrdelse og anke betragtes som en selvstændig forretning.

§ 25. Umiddelbart efter utskiftningens slutning kundgjøres forretningen paa aastedet eller paa den lodeiers bopæl, som utskiftningsretten bestemmer. Tiden for kundgjørelsen skal, saavidt omstændighetene tillater, forut paa hensigtsmæssigste maate søkes gjort bekjendt blandt lodeierne.

§ 26. Utskiftningsforretningen indføres i en protokol, der anskaffes for vedkommende amtskommunes regning og autoriseres af amtmanden. Det er denne overlatt at bestemme, at der skal benyttes særskilt protokol for enkelt forretning.

I protokollen anføres navnlig alle endelige paastande, vedtagelser og avgjørelser.

Et bekræftet utdrag av protokollen indeholdende alt, som har blivende betydning, skal snarest mulig efter forretningens slutning utfærdiges av formanden, som derpaa besøger det tinglæst og overlevert en av lodeierne til samtlige lodeieres avbenyttelse.

For utskrift av protokollen med bekræftning betales til formanden 80 øre pr. ark eller del derav.

Kapitel 5.

Utskiftningens omfang og fuldstændighet.

§ 27. Utskiftning kan kræves av indmark alene. Derimot kan, naar indmarken ikke forut er fuldstændig utskiftet, sær-

skilt utskiftning av utmarken ikke kræves, medmindre utskiftningsretten med bestemthet skjønner, at utmarkens utskiftning kan foretages uten hinder for senere hensigtsmæssig utskiftning av indmarken.

Om end utskiftning alene av den ene slags mark er forlangt, staar det altid enhver av de øvrige lodeiere aapent under forretningen at fordre utskiftningen utstrakt til ogsaa at omfatte den anden slags.

§ 28. Er utskiftning av indmark forlangt, blir indmarken i sin helhet at utskifte, saavidt de stedlige forhold ikke derfor er til hinder. Derimot kan utskiftning av utmark indskrænkes til en del av samme, naar ingen lodeier ønsker utskiftning i videre omfang, og delvis utskiftning skjønnes at kunne foretages uten hinder for fremtidig yderligere utskiftning.

§ 29. Er alene indmarken eller en del av utmarken forlangt utskiftet, skal dog utskiftningsretten ha adgang til under utskiftningen at medta saa meget av den tilstøtende eller nærliggende utmark, som den anser nødvendig for hensigtsmæssig skifte av det felt, som er forlangt utskiftet.

Endvidere bør, naar indmark utskiftes, medtages tilstøtende utmarksstrækning, som efter forholdene antages skikket til opdyrkning, forsaavidt og i den utstrækning det findes hensigtsmæssig og forenelig med en rimelig hensyntagen til den enkelte lodeiers tarv.

§ 30. Under utskiftning kan, saavidt fornødent findes, inddrages enhver inden utskiftningsfeltet liggende eiendom, om end denne ikke selv befinder sig i noget fællesskap. Inden utskiftningsfeltet ansees eiendom at ligge, selv om den ikke paa alle kanter er omgit av de bruk, der er gjenstand for utskiftning. Inddragning bør dog som regel ikke finde sted, hvor vedkommende eiendom derved vilde bli væsentlig mindre skikket end før til at utnyttes paa en særlig maate. Har den ikke tidligere hørt sammen med noget av de bruk, som er gjenstand for utskiftning, kan eieren heller ikke paalægges at foreta utflytning av vaaningshus eller av uthus, som tilhører bebyggelsen paa brukets tun, eller at finde sig i bytte av saadanne hus.

§ 31. Samtlige i fællesskap liggende bruk skal søkes utskiftet. Skjønnes saadan fuldstændig utskiftning av hele feltet eller av en del av samme efter de stedlige forhold at være umulig eller uhensigtsmæssig, skal dog fællesskapet oppløses, saavidt dertil er anledning og tjenlig findes, enten paa den maate, at saa mange bruk blir særskilt utskiftet, som ske kan uten skade for det gjenværende fællesskap, eller paa den maate, at fællesskapet deles i mindre fællesskaper. Vælges særskilt utskiftning, og flere lodeiere ønsker saadan, blir det, naar intet

taler mere for den ene end for den anden, at avgjøre ved lodtrækning, hvem der skal nyde utskiftning.

§ 32. Er intet i de stedlige forhold i veien for fuldstændig utskiftning, men denne stanses paa grund av utflytningsomkostningenes størrelse, kan den lodeier kræve særskilt utskiftning, som vil bære de med sin utflytning forbundne omkostninger, naar saadan særskilt utskiftning skjønnes at kunne ske uten hinder for det øvrige fællesskaps fremtidige utskiftning.

Kapitel 6.

Delingsgrundlaget.

§ 33. I tilfælde av sameie skiftes efter brukenes skatteskyld uten hensyn til stedfundet avtak, forsaavidt ikke lodeiernes andele er bestemt ved andet forholdstal, eller forsaavidt der ikke tilkommer nogen av lodeierne særegne rettigheter i sameiet.

Den skatteskyld, som skal lægges til grund ved delingen, er den, der gjaldt før lov av 17 december 1836. Hvis denne skyld ikke forefindes og heller ikke kan utregnes, skiftes forsaavidt efter den skatteskyld, som gjaldt, da vedkommende bruk blev særskilt skyldlagt.

§ 34. I tilfælde av teigeblanding skiftes uten hensyn til skylden, saaledes at hvert bruk faar igjen tilsvarende til, hvad det avgir. Dog kan ogsaa i dette tilfælde skylden lægges til grund for utskiftningen, naar samtlige lodeiere derom er enige.

§ 35. Naar ny utskiftning avløser en ældre, blir de eiendomsforhold, der er bestemt ved den ældre utskiftning, at lægge til grund for de nye.

Kapitel 7.

Lodningen og dertil hørende anordninger.

§ 36. Den lod, der tildeles hvert bruk, utlægges saavidt mulig samlet. Navnlig bør de dele av indmarken og den dyrkbare utmark, som tilfalder samme bruk, ikke uten særegne omstændigheter skilles, og naar noget bruk erholder flere teiger saadan mark, bør grunden hertil uttrykkelig angives.

Er skog i utmark før skiftet i teiger, som efter forholdene er nogenlunde store, rimelig arrondert og hensigtsmessig begrænset, bør disse, selv om derved bevirkes, at trærne og græsset i samme teig kommer til at tilhøre forskjellige bruk, i almindelighet forbli uforandret, medmindre utskiftningsretten finder, at marken er skikket for opdyrkning, eller at skogens betydning er mindre væsentlig, eller at dens tilstand i de forskjellige teiger eller anden særegen omstændighet begrunder

eller ikke er til hinder for en bedre samlen eller ombytning av disse. Saavel i det nævnte tilfælde som ellers, naar raadigheten over et grundstykke deles eller forblir delt, skal det i forretningen uttrykkelig anføres, hvilken av rettighetshaverne der fremtidig skal være eier av stykket. De øvrige rettigheter i samme blir da at betrakte som bruksrettigheter.

§ 37. Eier nogen inden utskiftningsfeltet flere hver for sig skyldsatte teiger, kan han forlange de lodder, som for teigene tildeles ham, utlagt saaledes, at lodderne støter til hverandre, saafremt det skjønnes at kunne ske uten skade for de øvrige lodeiere.

De i lov om skylddeling m. v. av 20 august 1909 § 23 paa- budte attester kan under utskiftningsbehandling meddeles av vedkommende utskiftningsformand.

§ 38. Hver lod blir at avgrænse med varige og tydelige merker, saasom indhugne kors i berg, store stener eller nedsatte merkestener med saakaldte vidnestener. Hver linje betegnes i almindelighet med mindst tre merker.

Linjerne med angivelse av deres retning blir nøiagtig at beskrive. Likeledes blir saavidt mulig den indbyrdes avstand mellem skiftemerkerne at angi, samt i tilfælde kart optages, merkerne selv at avlægge paa dette, hvor det ansees at være av betydning.

De nærmere bestemmelser, som maatte ansees paakrævet angaaende linjers merkning og beskrivelse m. v., gives av utskiftningsstyrelsen.

§ 39. De fornødne veier utlægges og beskrives; derhos bestemmes det, hvorledes der skal forholdes med hensyn til deres oparbeidelse, vedlikehold og benyttelse.

Ansees det nødvendig at anlegge vei over nabogrund, utfører utskiftningsretten ogsaa de i saa henseende nødvendige mæglingsforsøk og skjøn.

§ 40. Der avgives i tilfælde bestemmelse om vands benyttelse.

Omfatter fællesskapet vasdrag, som ansees skikket til vandkraftanlæg av nogen betydning, skal fra utskiftningen undtages vandfald og mulig forhaandenstående dæmninger og ledninger med tilhørende grund.

Hvis det antages, at der iøvrig til vandfaldets utbygning vil trænges raadighet over grund inden utskiftningsfeltet, skal utskiftningsretten utta og henlægge til vandfaldet saadan grund, hvis dette findes hensigtsmessig at kunne ske.

Hvis ved utskiftning av sameiejord denne fremgangsmaate ikke brukes, eller det antages, at der til vandfaldets utnyttelse kan trænges grund og rettigheter utover det, som ved utskiftningen tillægges det fælles vandfald, bør der ved utlodningen

i den utstrækning, hvori det findes rimelig, tages forbehold om, at grund eller rettighet over grund i fornøden utstrækning skal kunne kræves avstaaet til vandfaldets utnyttelse mot erstatning, som fastsættes paa grundlag av den værdi, grunden ved skjøn findes at ha for eieren som jordbruk.

Til behandlingen av de foran omhandlede spørsmaal bør i almindelighet for lodeiernes regning tilkaldes sakkyndig bistand.

Likeledes avgives i tilfælde bestemmelse om deling eller ordnet fællesbruk av fiskeri, tangstrande og andre strandrettigheter samt landingsplads, brygge, næsttomt, oplagsplads, tørringsberg o. a. l. l.

Forsaavidt saadanne herligheter er gjenstand for utskiftningsbehandling, bør de, om dertil er anledning, og det uten skade for nogen kan ske, fortrinsvis utlægges i sammenheng med den eiendom, hvortil de hører.

§ 41. Findes der inden utskiftningsfeltet vandsyk mark, som er skikket til dyrkning, da maa, hvis det for utskiftnings skyld ansees nødvendig, de fornødne avløpsgrøfter utstikkes og bestemmelse avgives om disse grøfters oparbeidelse og vedlikehold.

Ansees det nødvendig at avlede vand over nabogrund, utfører utskiftningsretten ogsaa de i saa henseende fornødne mæglingsforsøk og skjøn.

§ 42. Utskiftningsretten bestemmer gjærdepligten og dens fordeling.

I førstnævnte henseende følges de til enhver tid gjældende lovbestemmelser om gjærder og fredning av jord.

Ved fordelingen gaaes efter frit skjøn under iagttagelse av det tidligere i saa henseende mellem lodeierne indbyrdes og mellem disse og naboer bestaaende forhold. Det paasees, at hver lodeier saavidt mulig faar at gjærde kun for eget bruk og i sammenhengende strækning; støter noget ham tidligere paahvilende stykke av gjærde til andre bruk, søkes det overført til disse mot utjevning andensteds.

Avgir nogen gjærde, og der paa den strækning, som for eftertiden tilfalder ham, enten intet gjærde findes eller ringere gjærde, tillægges der ham erstatning.

Er det for at kunne fordele gjærdepligten mellem lodeierne indbyrdes fornødent, har utskiftningsretten myndighet til at ordne gjærdeforholdet mellem fællesskapet og naboeiendom.

§ 43. Skiftes uopdyrket eller mindre vel dyrket jord mot opdyrket eller bedre dyrket, blir dyrkningsvederlag og avsavns-godtgjørelse for midlertidig formindsket avkastning at bestemme og settes efter omstændighetene i penger, jord eller andet, saasom arbeidshjelp, gjødsel eller midlertidig overla-

telse av et jordstykke. Vælges arbeidshjælp, gjødsel eller anden naturalpræstation, bør dog altid penger alternativt sættes.

§ 44. Skiftes fri lod mot en med bruksret betyngt lod, bør erstatningen, forsaavidt byrden er stedsevarende, ikke sættes i andet end forøket lod, saafremt saadan erstatningsmaate hensigtsmessig lar sig anvende.

§ 45. Avgir lodeier mer standskog eller mer brændtorv, end han erholder igjen, hvilket dog ikke kan paabydes, hvis forskjellen er av væsentlig betydning for nogen lodeier eller hans bruk, sker utjevning paa den maate, utskiftningsretten bestemmer; herved iagttages dog, at ungskog i regelen bør erstattes med penger, hvorimot avvirkning kan vælges, naar skogens tilvoksne tilstand eller andre særegne forhold gjør det naturligst.

Vælges avvirkning, skal utskiftningsretten gi de nærmere bestemmelser, som ansees paakrævet for at hindre ødelæggelse av torvmyr eller av skog, der skjønnes at tjene til vern mot skred, ras, elvebrudd eller sandflugt eller til særlig beskyttelse for anden skog eller for bebygget land, eller av skog som paa grund av sin beliggenhet op mot høifjeldet, ut mot havet eller høit mot nord har saa liten veksterlighed, at den skjønnes at ville lægges øde, om den mishandles eller forhugges.

§ 46. Har lodeier av udyrket sameiemark indlagt noget stykke, som han har ryddet og opdyrket, og indlæggelsen kjendes uhjemlet, kan utskiftningsretten, hvis det findes billig, enten la ham beholde stykket, mot at der tillægges de andre lodeiere forholdsvis tilsvarende stykker av marken, eller tilstaa ham passende dyrkningsvederlag.

§ 47. Med hensyn til loddernes tiltrædelse, som overalt ellers, hvor det er fornødent, har utskiftningsretten at sætte en viss frist eller visse frister, inden hvilke dens bestemmelser under retslig tvang skal fuldbyrdes eller efterkommes. Fristene maa — utenfor de i § 84 omhandlede tilfælde — ikke sættes nærmere forretningens slutning end 3 maaneder, med mindre samtlige vedkommende deri samtykker.

§ 48. Samtidig med utlodningen har utskiftningsretten, saavidt nødvendig ansees til at avverge forrykkelse av den bestaaende tilstand, myndighet til nærmere at bestemme, hvilke indskrænkninger i henseende til loddernes bruk lodeierne og andre vedkommende skal være underkastet, indtil utskiftningen er traadt i kraft.

Overtrædelse av de i henhold til nærværende paragraf eller § 20 eller § 45 givne bestemmelser straffes med bøter og paa tales av det offentlige, naar det forlanges av nogen vedkommende.

§ 49. Paa steder, hvor der er fare for elvebrudd, skred,

sandflugt eller lignende, skal utskiftningsretten, forsaavidt det ikke er mulig ved selve utlægget at ta hensyn dertil, i fornøden utstrækning bestemme utførelse av forbygnings- eller andre sikringsarbeider og fordele de med saadanne arbeider og deres vedlikehold forbundne utgifter, likesom den, forsaavidt der ikke ved selve utlægget er tat hensyn til faren, skal bestemme, hvorledes der skal forholdes, om skade sker, og navnlig hvorledes skaden i tilfælde skal fordeles.

Hvis ikke noget andet er bestemt ved utskiftningen, kan en skadelidende i mangel av mindelig overenskomst kræve utskiftningsrettens bistand til at foreta skadens utjevning overensstemmende med de i medhold av denne paragraf trufne bestemmelser. For saadan forretning gjelder i den utstrækning, de er anvendelige, de samme regler som for utskiftning er git.

Kapitel 8.

Behandling av brukere og bruksberettigede under utskiftning.

§ 50. Berører utskiftning bruker eller leier, blir forholdet mellom ham og eieren, saavidt fornødent, at ordne av utskiftningsretten.

§ 51. Husmænd eller andre fæstere av ikke særskilt skyldsat stykke av et bruk skal for besiddelsestiden lates urørt, saavidt det uten væsentlig ulempe for utskiftningens formaal kan ske. I motsat fald kan retten flytte eller regulere stykket. Kommer stykket i det hele eller for en del til at ligge indenfor grænserne av et andet bruk, da skal husmanden eller fæsteren, saafremt ei anden og hensigtsmæssigere ordning med samtlige vedkommendes samtykke kan opnaaes, vedbli at svare under sin gamle jorddrot, mot at der tillægges det andet bruks eier erstatning for avsavn av stykket.

Eies stykket av flere, har utskiftningsretten at træffe bestemmelse om, under hvilke eller hvilken av de tidligere jorddrotter husmanden eller fæsteren skal høre, samt i tilfælde nogen forandring i saa henseende sker, om hvorledes der skal forholdes med gjensidige rettigheter og forpligtelser.

Maa husmand eller fæster avgi jord, skal der altid tillægges ham jord istedet, medmindre han selv samtykker i at motta andet vederlag.

Kan flytning av hus ei undgaaes, har utskiftningsretten at fastsætte, hvad den efter omstændighetene finder fornødent til betryggelse av, at flytningen for husmanden eller fæsteren i enhver henseende blir tilfredsstillende utført.

Ubebodd stykke, som brukes av føderaadfolk eller andre i lignende forhold, skal, hvor det falder ind i ny eiers lod, i

almindelighet byttes mot tilsvarende stykke i den tidligere eiers bruk.

§ 52. Ansees det fornødent til hensigtsmæssig skifte, har utskiftningsretten myndighet til at flytte bruksrettighet fra et sted til et andet, at begrænse feltet for dens utøvelse, at fastsætte bruksmaaten og overhodet at ordne forholdet mellem bruksberettiget og eier — alt forsaavidt ske kan, uten at rettigheten formindskes eller dens utøvelse i nogen følelig grad gjøres besværligere for rettighetshaveren. I overensstemmelse hermed kan bruksrettighet overføres fra det hele fællesskap til en enkelt eller enkelte av de utskiftede lodder saavel som fra en lod til en anden.

§ 53. Kan den i bruksrettighet liggende hindring mot hensigtsmæssig skifte ikke paa nogen av de i forrige § omhandlede maater ryddes tilside, har utskiftningsretten myndighet til at avløse rettigheten. Avløsningsmaaten bestemmes efter frit skjøn. Dog kan, hvis rettigheten findes at være uundværlig for rettighetshaveren, avløsning kun ske ved, at der utlægges ham en til rettighetens værdi svarende andel av fællesskapet, der gir ham adgang til en bruk, som i det væsentlige er ensartet med den, han tidligere hadde.

§ 54. Hvad i §§ 52 og 53 er foreskrevet angaaende bruksrettighet, gjelder ogsaa om saadan eiendomsret, som i § 95 er likestillet med bruksrettighet.

Kapitel 9.

Utflytning.

§ 55. Naar utskiftningsretten finder, at hensigtsmæssig og fyldestgjørende utskiftning ikke kan foregaa, medmindre utflytning sker, kan den paaby utflytning. Med hensyn til sætre kan flytning ogsaa paabydes, naar den findes fornøden til hensigtsmæssig inndeling eller ordning av fællesbeite.

§ 56. Enes lodeierne i mindelighet om, hvem der skal flytte ut, gjelder saadan overenskomst, forsaavidt den er stemmende med utskiftningens tarv. I manglende fald bestemmer utskiftningsretten, hvem der skal flytte ut. Ved bestemmelsen herom tages, saavidt utskiftningens eiemed tillater, hensyn til, hvem der har mest og bedst opdyrket mark ved tunet eller de bedste bygninger og andre anlæg ved samme, saa at den, der det har, fortrinsvis skal lates urørt. Stiller forholdet i de nævnte henseender sig nogenlunde like, skal den lates urørt, hvis flytning vil falde kostbarest. Er der heller ikke nogen merkbar forskjøl paa flytningsomkostningene, gjør lodtrækning utslaget. Utskiftningsretten kan fastsætte en

viss avstand fra tilstøtende teig, inden hyilken der ved gjenopførelsen av husene ikke maa bygges av den, der flytter ut.

§ 57. Kan utflytning for nogen del undgaaes og derigjennem væsentlig besparelse vindes ved, at uthusbygninger, utmarkshus eller sæterhus byttes, har utskiftningsretten adgang til at paaby saadant bytte, naar husene har samme bestemmelse, nogenlunde like størrelse og brukbarhet, og byttet skjønnes ikke at ville medføre væsentlig ulempe for nogen av eierne.

§ 58. Utskiftningsretten har at værdsætte utflytningens kostende. Herunder skal i tilfælde medregnes utgiftene med de foranstaltninger, som ansees nødvendige for at skaffe den utflyttende vandforsyning nogenlunde svarende til hans tidligere, samt godtgjørelse for avsavn av hus, mens flytningen paagaar. Ved beregningen av omkostningene kan retten, naar den ikke selv anser sig i besiddelse av tilstrækkelig indsig, for lodeiernes regning tilkalde bygningskyndig bistand. Omkostningene ansættes enten til penger alene eller til penger alternativt med kjørsler, dagsverk og materialer. Fordelingen av de samlede utflytningsomkostninger sker efter utskiftningsrettens skjøn under iagttagelse av de samme regler, som nedenfor er git for fordelingen av de øvrige utskiftningsomkostninger.

Er et bruks hus tidligere utflyttet, kan brukets eier efter omstændighetene helt eller delvis fritages for at delta i utflytningsomkostningene.

§ 59. I tilfælde av saadant husbytte, som i § 57 omhandlet, avgjør utskiftningsretten samtidig med fastsættelsen av mellemlagets størrelse, hvorvidt mellemlaget utelukkende skal utredes av vedkommende enkelte lodeier eller fordeles.

§ 60. Saafremt der ved fordelingen av utflytningsomkostninger — herunder medregnet mellemlaget ved husbytte — paalægges lodeier, særskilt for hvert bruk, større utredsel end:

for de første	
10 skyldøre	kr. 3,25 pr. øre.
for de næste	
11—25 skyldøre	kr. 2,45 pr. øre
26—50	1,75
51—100	1,45
101—200	1,30
201—300	1,10
301—400	0,90
401—500	0,70
501—700	0,65
701—1000	0,60

og siden kr. 45,50 pr. skyldmark, kan vedkommende lodeier

motsætte sig utflytning, medmindre enten nogen av de andre lodeiere paatar sig at utrede det overskytende beløp, eller dette paa anden maate dækkes.

Hvor et bruks skyld er blit formindsket ved fraskillelse av nogen del, paa hvilken der ikke kan lægges utflytningsomkostninger, kan utskiftningsretten, saavidt det findes rimelig, forhøie dets ydelsespligt, dog ikke utover maksimumsbeløpet efter den oprindelige skyld.

§ 61. Vedkommende departement kan, forsaavidt midler dertil er bevilget, træffe bestemmelse om bidrag av statskassen til dækning av utflytningsomkostninger. Ved avgjørelsen av, hvorvidt utflytningsbidrag bør tilstaaes, samt av dets beløp og fordeling, tages hensyn til utflytningsomkostningenes størrelse saavelsom til vedkommende lodeiers kaar og øvrige forhold.

Kapitel 10.

Avgjørelse av retstvistigheter.

§ 62. Opstaar der under utskiftning inden fællesskapet eller med utenforstaaende tvist angaaende grænser, eiendomsret, bruksret eller andet lignende, og det for utskiftnings skyld er nødvendig, at tvisten avgjøres, da har utskiftningsretten, saafremt tvisten ikke bilægges eller overlates til voldgift, at avgjøre den ved kjendelse, efterat de opplysninger, som ansees fornødne og hensigtsmessig kan erhverves, er tilveiebragt. Til veiledning for parterne skal utskiftningsretten i kjendelsen tilføie, hvorvidt værdien av tvistens gjenstand skjønnes at overstige kr. 100,00 og i tilfælde kr. 500,00, jfr. §§ 65 og 67.

§ 63. Anser utskiftningsretten det fornødent, forinden kjendelse avsiges, at erholde beedigede forklaringer, utfærdiger formanden efter overlæg med de tvistende parter en stevning, hvori tvistens gjenstand tydelig betegnes. Stevningen besørges av formanden forkyndt for vedkommende vidner og parter. Under tingsvidnet, der ledes av dommeren med utskiftningsmændene som lagrette, foregaar avhørelsen efter foranledning fra formanden og parterne paa den for offentlige saker brukelige maate. Parterne har adgang til at fremstille andre vidner end de av formanden indstevnte.

§ 64. Ved kjendelsen bestemmes, hvilken forutsætning der, forsaavidt det omtvistede angaar, skal lægges til grund for utskiftningen, og utenfor de i § 66 nævnte undtagelsestilfælde, utføres derefter utskiftningen i overensstemmelse med kjendelsen, uten hensyn til, om nogen av parterne erklærer sig misfornøiet med samme.

Kapitel 11.

Anke og gjennemsyn.

§ 65. Utskiftning saavel som derunder avgit kjendelse, skjøn og bestemmelse kan indankes til prøvelse enten ved underretten eller ved overutskiftning eller overskjøn. Angaar anken det skjønsmæssige ved utskiftningen, ankes til overutskiftning eller overskjøn, ellers ankes til retten. Forliksmægling er uforuden.

Utskiftningsrettens kjendelse er upaaankelig, saafremt værdien av tvistens gjenstand ikke overstiger kr. 100,00, jfr. § 62.

Som meddomsmænd i utskiftningssak bør fortrinsvis opnævnes mænd, som har deltatt i offentlig underutskiftning. Ved opnævnelsen er sorenskriveren (fogden) ikke bundet til tinglyset.

§ 66. Forinden utskiftningen — det være sig i sin helhet eller delvis — er avsluttet, kan anke ikke finde sted. Herfra undtages dog de tilfælde, hvor nabo eller nogen, der ikke er erkjendt som lodeier eller bruksberettiget, vil indanke falden kjendelse, samt de tilfælde, hvor utskiftningsretten finder det hensigtsmæssig at aapne adgang til paaanke for forretningens avslutning og indtar i selve kjendelsen bestemmelse om, at den i tilfælde maa paaankes inden tre maaneder.

§ 67. Ankefristen er tre maaneder, regnet i de ovennævnte undtagelsestilfælde fra kjendelsens forkyndelse, men ellers fra forretningens slutning.

Inden fristens utløp maa, hvis det er prøvelse ved overutskiftning eller overskjøn, som attraaes, forlangende herom være indkommet til amtmanden, hvis det er prøvelse ved retten, som attraaes, stevning være enten uttatt til første eller andet ting, hvortil lovlig varsel kan gives, eller forelagt dommeren til berømmelse.

Naar kjendelse avsaagt i henhold til § 62 paaankes til retten, skal administrator varsle utskiftningsformanden, som pligter at møte og saavidt mulig gi de oplysninger og den vejledning, som ansees fornøden.

Vil nogen paaanke falden dom i utskiftningssak, maa det ske inden tre maaneder fra dens forkyndelse. Rettens formand skal sørge for, at dommen blir forkyndt for parterne.

Underrettens dom er upaaankelig, saafremt værdien av tvistens gjenstand ikke overstiger kr. 500,00, jfr. § 62.

§ 68. Naar betimelig anke er skedd, stilles utskiftningens avslutning eller ikrafttræden i bero. Herfra undtages dog bestemmelsen om utredelse av omkostningene ved selve

forretningens avholdelse samt de i § 48 omhandlede bruksforskrifter.

§ 69. Er utskiftning indanket for retten, kan overutskiftning eller overskjon ikke fremmes, forinden anken har fundet sin endelige avgjørelse. I dette tilfælde regnes ankefristen til overutskiftning eller overskjon fra den dag, paa hvilken den avsagte endelige dom blir vedkommende forkyndt, eller — forsaavidt dommen medfører gjenoptagelse av utskiftningen — fra dennes slutning.

§ 70. Naar en efter forretningens slutning reist anke ved endelig dom har vundet medhold, pligter den utskiftningsformand, der har ledet forretningen — saafremt ikke ved dommen den hele utskiftning paa grund av en ulægelig mangel er kjendt ugyldig — snarest mulig efter forutgaat 4 ukers varsel til alle vedkommende med de samme mænd at gjenopta utskiftningen og at omgjøre den i henhold til den avsagte dom og i det omfang, denne med nødvendighet kræver.

Hvad her er sagt om dom, gjelder ogsaa, hvis tvisten er blitt avgjort ved forlik, som forandrer det ved utskiftningen forutsatte retsforhold.

§ 71. Naar utskiftning eller under utskiftning avgit kjendelse ved dom stadfæstes, træder, forsaavidt i dommen ikke anderledes maatte være bestemt, de ved utskiftningen satte tiltrædelsesfrister i kraft og regnes fra dommens forkyndelse, dog saaledes, at de frister, som derved kommer til at utløpe mellem 14 april og 14 oktober, forlænges til sidstnævnte datum.

De øvrige i forretningen satte frister regnes med sin fastsatte tidslængde fra den dommens forkyndelse nærmest paafølgende aarsdag for forretningens slutning.

§ 72. Overutskiftning og overskjon ledes av den samme formand, som har ledet underutskiftningen, saafremt ikke nogen lodeier forlanger ny formand. Forlangende herom sendes amtmanden og maa av den, som ønsker forretningen, være fremsat samtidig med anken og av anden lodeier inden ankefristens utløp. Amtmanden har isaafald at bestemme eller utvirke anden amtmands bestemmelse om, hvem der skal lede forretningen.

Naar anke er inkommet, sender amtmanden den til underutskiftningens formand, som straks underretter de øvrige lodeiere om anken.

Med hensyn til berømmelse, varsel og opnåvnelse av mænd forholdes som for underutskiftning bestemt. For forretningens utførelse gjelder likeledes de samme regler som ved underutskiftning, forsaavidt de er anvendelige. Dog kan fristene sættes nærmere forretningens slutning end i § 47 be-

stemt. Forandres underutskiftningen, bør grundene hertil anføres.

Hvis ny formand beskikkes, skal den formand, der har ledet underutskiftningen, varsles, og han pligter at fremmøte ved forretningens begyndelse samt at forbli tilstede for at gaa tilhaande med oplysninger, saalange overutskiftningsretten finder det fornødent.

Tilbagekaldes anke til overutskiftning eller overskøn, og tilbagekaldelsen er indkommet til amtmanden før ankefristens udløb, blir de ved underutskiftningen fastsatte frister for tiltrædelse og andre forføininger staaende uforandret.

Finder tilbagekaldelsen sted paa et senere tidspunkt, skal overutskiftningsretten paa regelmæssig maate sammentræde og i tilfælde i fornøden utstrækning forandre fristene.

§ 73. Den, som forlanger overutskiftning eller overskøn, skal senest ved forretningens begyndelse, saasart dertil gives ham anledning, fremsætte sine ankeposter. En saavidt mulig fuldstændig opgave over ankepostene bør han dog allerede meddele i sit forlangende om overutskiftning eller overskøn.

Overutskiftningsretten har foreløbig ikke at anstille undersøkelse i videre utstrækning end fornødent for at erholde det paaklagede oplyst og rettet. Findes det da, at rekvirenten ingen grund har til anke, blir underutskiftningen at stadfæste. Findes det derimot, at forandring i nogen av de paaklagede henseender bør gjøres til rekvirentens fordel, kan de lodeiere, som ved forandringen vil lide tap, kræve, at undersøkelsen utstrækkes saalangt, som fornødiges for at bringe paa det rene, om ikke underutskiftningen i nogen tilsvarende henseende ogsaa bør forandres til deres fordel, og forholdet ordnes i saa fald efter overutskiftningsrettens bedste skøn, uten hensyn til, om rekvirenten derved i det hele blir slettere stillet end ved underutskiftningen.

§ 74. Opstaar ved overutskiftningen tvist om grænser, rettigheter og deslike, som ikke er fremkommet ved underutskiftningen eller ikke der har faat sin avgjørelse, har overutskiftningsretten, saafremt tvisten ikke kan bilægges eller overlates til voldgift, at paakjende den, forsaavidt dens avgjørelse vil ha indflydelse paa det, som er forretningens gjenstand.

Det i § 63 foreskrevne gjælder ogsaa om overutskiftningsretten.

Underkjender overutskiftningsretten en avgjørelse, hvorved en forretning av underutskiftningsretten helt eller for nogen del er negtet fremme, blir forretningen at hjemvise til

förnyet behandling av underutskiftningsretten, saafremt det förlanges av nogen vedkommende.

§ 75. Overutskiftning og overskjon kan i samme utstrækning, inden samme frister og med samme virkning som underutskiftning indankes til prøvelse ved underretten. Forøvrig er forretningen ikke gjenstand for anke.

§ 76. Antar lodeier, at der ved underutskiftning er indløpet feil i kartet, beregningene eller maaalingsarbeiderne, kan han inden tre maaneder fra forretningens slutning forlange gjennemsyn hos utskiftningsstyrelsen, der lar gjennemsynet utføre ved en anden utskiftningsformand eller — i tilfælde — en anden hertil beskikket kyndig mand. Findes ved gjennemsynet feil, som har hat merkbar indflydelse paa lodningen, paalægges utskiftningsstyrelsen vedkommende utskiftningsformand inden en viss frist at rette de paapekte feil og derefter i medfør av de foretagne rettelser at foranstalte lodningen omgjort.

Er der anket til retten, henstaar omlodningen, til endelig dom er falden, og blir i tilfælde at utføre i forbindelse med den forretning, dommen maatte foranledige. Er der anket til overutskiftning eller overskjon, utføres den av gjennemsynet flytende omlodning under samme.

Forlangende av gjennemsyn stanser ikke utskiftningskrafttræden. Foranlediger gjennemsyn omlodning, kan omlodningen og de under den trufne bestemmelser saavel som utskiftningen forøvrig, forsaavidt den er berørt av omlodningen, paaankes inden tre maaneder fra omlodningens slutning.

For gjennemsyn betales til statskassen fra 10 til 100 kroner efter utskiftningsstyrelsens skjon.

Kapitel 12.

Omkostningenes utredelse.

§ 77. Statskassen utreder altid formandens og assistentens løn samt:

- a. ved underutskiftningen desuten deres øvrige tilkomende,
- b. ved overutskiftningen deres skyss- og kostgodtgjørelse under reisen samt alle utgifter ved underutskiftningsformandens fremmøte efter § 72,
- c. alle utgifter ved utskiftningsformandens fremmøte efter § 67 samt utgifter, som kun av hensyn til et økonomisk kartverk paaføres opmaalingsarbeidet.

Alle andre omkostninger ved utskiftningsforretningens avholdelse utredes av fællesskapets vedkommende.

§ 78. De omkostninger, der ikke avholdes av statskassen, utredes utelukkende av den, som har forlangt forretningen, naar hans forlangende findes aapenbar ubefoiet, eller naar forretningen negtes fremme paa grund av en ham tilregnelig formfeil, saavel som naar ved overutskiftning underutskiftningen ikke blir væsentlig forandret, saasom ved omgjørelse av delingsplanen eller ved et forholdsmæssig ikke ubetydelig tillæg til nogens lod.

§ 79. Ellers fordeles de nævnte omkostninger mellem lodeierne. Med hensyn til fordelingen opføres følgende veiledende regler:

a. Til grund blir under almindelige omstændigheter at lægge, i tilfælde av sameie, den før lov av 17 december 1836 gjældende skatteskyld eller det andet forholdstal, hvorefter der maatte være skiftet, og i tilfælde av teigeblandning den paa utskiftningstiden gjældende skatteskyld.

b. Naar aastedsarbeidet for noget bruk har krævet forholdsvis megen tid, kan der paalægges vedkommende lodeier en større andel av omkostningene, end skyldforholdet tilsiger.

Berøres et bruk kun for en del av utskiftningen, gives der vedkommende lodeier et forholdsvis avlag.

c. Eftersom utskiftningen skjønnes at medføre større eller mindre fordel for lodeier, kan hans andel forhøies eller nedsættes. Er noget bruk, der ikke selv ligger i fællesskap, i henhold til § 30 inddradd under skiftningen, skal dets eier være fri for al deltagelse i omkostningene, jfr. dog § 80.

d. Utgift, som utelukkende er forvoldt av hensyn til enkelt bruk eller lodeier, heri ogsaa indbefattet undersøkelse av ankepost, som viser sig at være ugrundet, kan, hvor det findes billig, paalægges vedkommende helt eller for en del til forlods utredsel.

Har under forretningen nogen væsentlig del av tiden været optat av tvistighet, som utelukkende eller hovedsagelig vedkommer enkelt lodeier, kan der paalægges denne en passende forøket andel.

e. Landskyld-eier er ikke at anse som lodeier.

§ 80. De bruksberettigede kan, hvis de berøres av utskiftningen, paalægges at bære en andel av omkostningene, hvis størrelse for hver enkelt bruksberettiget fastsættes efter den betydning, hans bruksret har, og den fordel han skjønnes at ha vundet; § 79 d skal gjælde ogsaa for de bruksberettigede. Hvor grænseopgang mot naboeiendom har forårsaket arbeide, saasom med merkning og beskrivelse av grænselinjer, opmaaling, regulering eller gjærdefordeling, kan vedkommende nabo paalægges en passende del av omkostningene

efter den fordel, han skjønnes derved at ha vundet. Det samme skal gjælde for lodeier, hvis bruk er inddradd under utskiftningen i henhold til § 30.

§ 81. Husmænd og andre brukere av ikke særskilt skyldsatte dele av bruk har ikke at tilsvare nogen del av omkostningene. Derimot pligter leilending og anden bruker i lignende stilling at erstatte jorddroten saavel den paa ham fallende andel av utgiftene ved utskiftningsforretningens avholdelse som alle de øvrige utgifter, utskiftningen maatte medføre for ham, saasom dyrkningsvederlag, utlæg til gjærder, utflytningsbidrag o. s. v. Utskiftningsretten har derfor at gjøre et overslag over samtlige de omkostninger, der i anledning av utskiftningen vil falde paa jorddroten, og i henhold hertil fastsætte det beløp, brukeren har at erstatte. Erstatningsbeløpet blir fra den tid, utskiftningsretten bestemmer, at avdra med en firtiendedel aarlig i firti aar og at forrente med fem av hundrede aarlig.

§ 82. Betalingen for gjennemsyn og i tilfælde for befaring av aastedet utredes av den, som har forlangt det, hvis gjennemsynet ikke leder til omlodning.

Forsaavidt gjennemsynet leder til omlodning, utredes samtlige omkostninger ved denne saavelsom ved forutgaat gjennemsyn og ved befaring paa aastedet av statskassen, der i tilfælde helt eller delvis kan gjøre regres gjældende mot vedkommende utskiftningsfunktionær.

§ 83. Av den, som forlanger utskiftningsforretning eller gjennemsyn, kan kræves enten forskudsbetaling av eller betryggende sikkerhetsstillelse for den del av omkostningene, som efter foreløbig overslag antages at ville falde andre end statskassen til last.

For de beløp, som rekvirent maatte ha utlagt forskudsvi, kan beregnes rentegodtgjørelse efter utskiftningsrettens bestemmelse.

§ 84. Den frist, inden hvilken enhver under eksekutions tvang har at betale sin andel av omkostningene, sættes til femten dage fra forretningens slutning.

Blir fordelingen av omkostningene ved underutskifting, efterat betaling allerede er erlagt, forandret under overutskifting, har overutskiftningsretten paa forlangende at træffe de i saa henseende fornødne bestemmelser.

Kapitel 13.

Ordning av fællesbruk.

§ 85. Naar utskifting av sameie paa grund av stedlige forhold helt eller delvis negtes fremme, kan utskiftningsretten,

saavidt den finder det hensigtsmæssig og forenelig med en rimelig hensyntagen til enkeltmands tarv, med bindende virkning for lodeierne gi nærmere forskrifter angaaende bruken inden sameiet. Saaledes kan den navnlig avgi bestemmelse: hvis sameiet omfatter skog eller torvmyr, om, hvor meget, hvorledes og til hvilke tider hver enkelt lodeier skal kunne aavirke, og hvis sameiet omfatter beitestrækning, om strækningens inndeling i felter, om det antal husdyr av enhver art, som av hver enkelt lodeier kan slippes paa beite inden fællesstrækningen eller de felter, hvori denne deles, samt likeledes om, hvorvidt de forskjellige arter husdyr skal kunne slippes sammen, eller hver art skal holdes paa sit særskilte felt. Videre kan utskiftningsretten træffe bestemmelse om havnetiden for strækningen eller dens enkelte dele samt om, hvorledes og i hvilken utstrækning dertil skikkede felter kan stilles til raadighet for skogkultur. Derhos kan den fatte bestemmelse om, til hvilke tider, med hvilke redskaper eller fangstmaater, og iøvrigt hvorledes et i fællesskap liggende fiskeri skal benyttes enten for strækningen underrett eller i nærmere bestemte dele, likesom den kan gi bestemmelser om ordning av strandrettigheter.

§ 86. Er utskiftning av sameie negtet fremme, forinden nærværende lov træder i kraft, har lodeier ret til at kræve lignende bestemmelser indført ved skjøn, avgit under lensmandens bestyrelse av to av sorenskriveren (fogden) blandt utskiftningsutvalget eller lagrettesutvalget opnævnte mænd.

Bestemmelser om ordning av fiskeri, som ligger i fællesskap, skal kunne træffes paa denne maate, uanset om fiskeriet tilligger nogen eiendom eller ikke, og i første fald uanset om denne er utskiftet eller ikke.

Varsel gives saaledes, som for varsel til forlikelseskommissionen er bestemt.

For at bestyre skjønnet tilkommer lensmanden 4 kroner foruten skyss- og kostgodtgjørelse. For beskrivelse med bekræftning tilkommer ham 80 øre for arket.

Overskjøn maa forlanges inden fire uker og utføres av 4 mænd under sorenskriverens bestyrelse.

Gaar overskjønnet rekvirenten imot, har han alene at utrede omkostningene ved samme. Ellers fordeles omkostningene saavel ved overskjønnet som ved underskjønnet efter billighet.

Ved nærværende paragraf er ingen innskränkning gjort i adgangen til at kræve ordning av fællesbeite efter lov om jords fredning av 16 mai 1860 § 37.

§ 87. Enhver, som har beiteret i almenning eller anden større beitestrækning, kan forlange utskiftningsrettens bi-

stand til at ordne bruksforholdene inden det havnelag, han tilhører, saaledes som i § 85 bestemt; likesaa kan han forlange grænserne mot tilstøtende havnelag nærmere bestemt og avmerket.

Saafermt det forlanges av flertallet av de beiteberettigede inden et havnelag, skal retten i den utstrækning, den efter omstændighetene finder det tjenlig, ordne forholdet mellem vedkommende havnelag og de øvrige havnelag inden strækningen. Retten kan fastsætte grænserne mellem de forskjellige havnelag og paaby, at disse skal holdes tydelig avmerket. Den kan opheve sambeiting mellom lagene, saaledes at hvert lag erholder til benyttelse sin forholdsmæssige andel av strækningen samt paaby nedleggelse av sætre, som ved ordningens gjennomførelse maatte bli overflødige. Er det nødvendig for ordningen mellom havnelagene, kan den ordne forholdet inden hvert enkelt havnelag. Forøvrig finder reglerne i § 85 tilsvarende anvendelse.

Er der begjært ordning av forholdet mellom flere havnelag, kan Kongen i fornødent fald tillate, at de beiteberettigede inden de havnelag, med hvilke forholdet er begjært ordnet, indkaldes efter reglerne i nærværende lovs § 107, jfr. § 16, tredje led.

Retten træffer bestemmelse om, hvorledes de til den hele ordnings gjennomførelse og overholdelse fornødne midler skal tilveiebringes.

For saadan forretning gjelder forøvrig, forsaavidt de er anvendelige, de samme regler, som for utskifting er git. Omkostningene fordeles efter frit skjøn.

§ 88. Naar 10 aar er forløpet fra forretningens slutning, kan de i henhold til §§ 85 eller 86 trufne bestemmelser om ordnet fællesbruk forlanges undergit prøvelse ved saadant skjøn, som i § 86 omhandlet. Dog skal bestemmelser, som i henhold til nævnte paragraffer er truffet vedkommende fælles fiskeri, straks kunne forlanges undergit skjøn efter § 86, naar der i medhold av lov indtræder nogen forandring i de forhold, som ved forretningen er lagt til grund for ordningen, saasom forandring av ukentlig eller aarlig fisketid eller forbud mot bruk av visse redskaper.

Bestemmelser, avgit i henhold til § 87, kan, naar 20 aar er forløpet fra forretningens slutning, kræves undergit nyt skjøn overensstemmende med forskriftene i samme paragraf. Dog skal de paa forlangende av nogen anden end vedkommende skogeier selv trufne bestemmelser av anførte slags straks kunne forlanges undergit nyt skjøn, naar skogeieren ved anvendelsen av den ham tilkommende fredningsret forrykker det ved forretningen fastsatte forhold.

Kapitel 14.

Avløsning av bruksrettighet og ordning av forholdet mellom eier og bruksberettiget.

§ 89. Følgende stedsevarende bruksrettigheter over fremmed eiendom kan saavel utenfor som under utskiftning kræves avløst: ret til beite, ret til hugst og al anden slags aavirke i skog, ret til slaatt samt ret til at ta brændtorv, lyng, muld (jord) eller mose.

§ 4 sidste punktum har tilsvarende anvendelse paa de ovenfor nævnte bruksrettigheter, dog saaledes, at tidsfristen, naar rettigheten er paaheftet eller bibeholdt ved offentlig utskiftning, sættes til 30 aar, medmindre avløsningen er begjært av grundeieren til indvinding av dyrkningsjord og utskiftningen er avholdt før 1 januar 1918.

§ 90. Eierne har ret til at kræve avløsning, naar der kan utlægges den bruksberettigede en til rettighetens værdi svarende andel av eiendommen, der gir ham en nogenlunde likesaa bekvem adgang til samme slags bruk som den, han tidligere hadde.

§ 91. Bydes ikke saadant utlæg, har eieren kun ret til at kræve avløsning:

- a. av bruksrettighet, som hviler paa indmark, hvis rettigheten skjønnes ikke at være uundværlig for den bruksberettigede,
- b. av bruksrettighet, som hviler paa utmark, hvis det skjønnes at være nødvendig eller av overveiende vigtighet for grundens hensigtsmæssige benyttelse (herunder dyrkning og skogplantning) eller fredning, at rettigheten ophører, og denne tillike skjønnes at være av mindre betydning for den bruksberettigede.

Avløsningsmaaten saavelsom vederlagets størrelse bestemmes ved utskiftningsrettens skjøn.

§ 92. Den bruksberettigede har ret til at kræve avløsning, naar følgende to betingelser er tilstede:

- a. at det enten for brukens utøvelse eller for dens fremtidige bevarelse skjønnes nødvendig, at rettigheten avløses, og
- b. at der uten væsentlig ulempe for eieren kan utlægges den bruksberettigede en til rettighetens værdi svarende andel av eiendommen, der gir ham adgang til en bruk i det hovedsagelige ensartet med den, han tidligere hadde.

Hvis rettigheten bestaar i ret til hugst eller anden slags aavirke i skog, kan den bruksberettigede fordra avløsning, naar kun en av disse betingelser er tilstede.

For avløsning av ret til beite i skog kræves foruten betingelserne under a og b tillike, at skogen er bedst skikket for opdyrkning eller av liten betydning som skogproducerende grund.

§ 93. Naar avløsning negtes, fordi de i §§ 90, 91 og 92 opstillede betingelser ikke findes at være tilstede, har utskiftningsretten, naar det forlanges av nogen av parterne, og saavidt hensigtsmæssig skjønnes, myndighet til at foreta ordning av forholdet mellem eier og bruksberettiget til sikrelse av gjensidig ret og forebyggelse av fremtidig tvist, saasom ved at flytte rettigheten fra et sted til et andet, at begrænse feltet for rettighetens utøvelse eller at fastsætte omfanget av bruken og bruksmaaten. Ved saadan ordning av forholdet iagttages, at rettigheten ikke formidskes, og at dens utøvelse ikke gjøres i nogen følelig grad besværligere for den bruksberettigede eller byrdefuldere for eieren.

§ 94. Kan avløsning ikke finde sted uten utskiftning av den bebyrdede eiendom eller uten samtidig avløsning av andre bruksrettigheter, blir avløsning at negte, saalænge utskiftning ikke begjæres av lodeier eller avløsning av mindst halvdelen av vedkommende bruksberettigede.

Hvor rettighet til hugst av friske gran- eller furutrær hviler paa skogstrækning, som bestaar av eller er skyldlagt under flere bruk, har enhver av eierne ret til at kræve bruksrettigheten avløst underrett for den hele strækning.

§ 95. Er raadigheten over grund utstykket i forskjelligartede stedsevarende rettigheter, saasom hvor græsset tilhører en, træerne en anden, uten at det vites, hvem der har eiendomsret til selve grunden, blir i henseende til avløsning den at betragte som eier, hvis ret skjønnes at ha størst betydning, og den anden som bruksberettiget.

§ 96. For avløsningsforretning gjelder de samme regler som for utskiftningsforretning, forsaavidt de er anvendelige. Hvorvidt og hvorledes de det offentlige uvedkommende omkostninger skal fordeles, bestemmes altid efter frit skjøn under væsentlig hensyn til vunden fordel.

Er bruksretten stiftet ved dokument, tinglæst efter utgangen av 1882, utreder det offentlige ikke andre utgifter end utskiftningsformandens og i tilfælde assistentens løn samt ved underskjøn deres skyss- og kostgodtgjørelse under reisen.

§ 97. Attraa eier eller bruksberettiget ikke avløsning av de i § 89 nævnte bruksrettigheter, men alene ordning av det indbyrdes forhold, har han at forlange skjøn overensstemmende med § 86.

§ 98. Enhver i henhold til nærværende kapitel truffen ordning av forholdet mellem eier og bruksberettiget kan efter 10 aars forløp forlanges undergit prøvelse ved saadant skjøn som i § 86 omhandlet. Dog kan ingen forandring gjøres i bruksrettighetens omfang, saasom i den mængde trævirke, det skal være den bruksberettigede tillatt at ta, eller i det antal bofæ, hvormed han skal kunne beite.

Kapitel 15.

Skyldsætning og skylddeling.

§ 99. Naar del av et bruk eller av et fællesskap utlægges nogen til eiendom istedenfor bruksrettighet, der ikke er skyldsat enten særskilt eller i forbindelse med det bruk, hvortil den ligger, blir saadan eiendom at skyldsætte og den samme paa-lagte skyld at fratrække vedkommende bruks eller fællesskaps skyld.

§ 100. I det i forrige paragraf omhandlede tilfælde, saavel som naar der iøvrig i anledning av eller under offentlig utskiftning opstaar spørsmål om delings- og skyldsætningsforretning, blir denne at utføre av utskiftningsretten, og der forholdes med samme som med andet under utskiftning avgitt skjøn.

Utskiftningsretten har, forinden den skrider til forretningen, paa det nøieste at forvisse sig om eiendoms- og skyldforholdene. Hersker der i saa henseende den ringeste uklarhet, bør den erverve opgave fra fogden eller panteboksføreren.

§ 101. Ogsaa efterat offentlig eller stadfæstet mindelig utskiftning er avholdt, skal der ved senere indtrædende eiendomsdelinger være adgang for parterne, naar de derom er enige, til at forlange delings- og skyldsætningsforretningen utført av utskiftningsret, mot godtgjørelse som for utskiftning bestemt. Med hensyn til anke gjælder de for utskiftningsforretning, givne regler.

§ 102. Er delings- og skyldsætningsforretning avholdt av utskiftningsret, har formanden snarest mulig at fremsende til tinglæsning, i det i § 101 nævnte tilfælde, en fuldstændig bekræftet utskrift av forretningen, og i det i § 100 nævnte tilfælde, en meddelelse om den stedfundne skyldsætning med angivelse av de paagjældende bruks skatteskyld, gaards- og bruksnummere samt eiere.

Blir ved overutskiftning saadan forandring gjort i underutskiftningen, at den avholdte delings- og skyldsætningsforretning træder ut av kraft, fremsendes likeledes meddelelse herom til tinglæsning.

Finder panteboksføreren nogen mangel ved utskriften eller meddelelsen, sender han den, inden den tinglæses, tilbake til utskiftningsformanden til fuldstændiggjørelse eller rettelse.

For utskriften betales som for utskrift av utskiftningsforretning; for meddelelsen betales intet. For tinglæsning av utskrift eller meddelelse saavel som av en av overutskiftningsret foretat forandring i delings- og skyldsætningsforretning, samt av meddelelse om, at saadan forretning er traadt ut av kraft, betales efter sportellovens § 48.

§ 103. (Ophævet ved lov om skylddeling m. v. av 20 august 1909 § 28).

Kapitel 16.

Storskifter.

§ 104. Naar et fællesskap har betydelig omfang, eller retsforholdene inden samme er særdeles indviklet, kan Kongen paa andragende av lodeier og efterat ethvert vedkommende herredsstyre er hørt, anordne en særskilt utskiftningsret for fællesskapet.

§ 105. Forinden andragendet avgjøres, kan utskiftningsstyrelsen paa offentlig bekostning la anstille nærmere undersøkelse angaaende fællesskapets omfang og beskaffenhet.

§ 106. Retten besættes med ikke under tre og ikke over fem medlemmer. Dens formand skal være i besiddelse av de for dommere foreskrevne egenskaper. Retten kan indstevne, avhøre og edfæste vidner. Bestaar retten av fler end tre medlemmer, kan forefaldende skjøn utføres uten formandens deltagelse.

§ 107. Retten lar utfærdige en indkaldelse, hvorved samtlige vedkommende varsles at møte paa opgit sted til den for forretningens begyndelse bestemte dag. Indkaldelsen bekjendtgjøres i »Norsk Kundgjørelsestidende«. Desuten skal den, med angivelse av dagen for denne bekjendtgjørelse, uten ophold indrykkes i lokale aviser og opslaaes paa bekvemme steder, alt efter kommissionens nærmere bestemmelse. Varslet er 6 uker regnet fra bekjendtgjørelsen i Kundgjørelsestidenden. Samme forkyndelsesmaate kan, forsaavidt parterne angaar, benyttes ved stevninger til tingsvidner, som optages til bruk under utskiftningen, saavel som ankestevninger.

§ 108. Ved forretningen skiftes ikke mellem bruk og bruk, medmindre særskilt bemyndigelse dertil undtagelsesvis gives. Hvor langt forøvrig utskiftningen skal føres ned, avgjøres av retten, efter hvad den av hensyn, dels til forholdene, dels til omkostningene ved forretningen finder hensigtsmessig og rimelig, dog saa at de nærmere bestemmelser, som Kongen fastsetter, blir at iagttat.

§ 109. Naar retten er færdig med sit arbeide, lar den gjøre et utdrag av den førte protokol, indeholdende alt, hvad der av det forhandlede har blivende betydning. Berører utskiftningen flere lensmandsdistrikter, utfærdiges utdraget i like saa mange eksemplarer. Disse utlægges til eftersyn hos lensmændene, og utlæggelsen bekjendtgjøres i »Norsk Kundgjørelsestidende«. Endvidere blir meddelelse om utlæggelsen med angivelse av dagen for dens bekjendtgjørelse i Kundgjørelsestidenden uten ophold at indrykke i lokale aviser og opslaa paa bekvemme steder, alt efter kommissionens nærmere bestemmelse.

Indkommer der inden 6 maaneder efter bekendtgjørelsen i Kundgjørelsestidenden klage, træder retten paany sammen til behandling av skiftet; i motsat fald er forretningen at anse som avsluttet.

§ 110. Rettens skjønsmæssige avgjørelser er upaaankelige. Iøvrig kan forretningen saavel som hver enkelt under den avgit kjendelse eller bestemmelse efter forretningens slutning paaankes til Høiesteret. Ankefristen er 6 maaneder, regnet fra klagetidens utløp, eller — i tilfælde klage indkommer — fra tilendebringelsen av den derved foranledigede nye behandling av skiftet.

Vinder anken medhold, har retten, saasnart den er blit viddende om utfaldet, efter nyt varsel at gjenopta utskiftningen. Reises flere anker, træder dog ikke retten igjen sammen, førend samtlige anker er paakjendte.

§ 111. Finder retten det hensigtsmæssig, kan den ogsaa under forretningens gang utlægge til eftersyn utskrift av trufne avgjørelser med den virkning, at avgjørelsen, hvis klage ikke indkommer eller ankestevning ikke uttages inden 6 maaneder fra bekendtgjørelsen i Kundgjørelsestidenden om utskriftens utlæggelse, blir endelig og ikke senere kan paaklages eller paaankes.

§ 112. De i § 109 nævnte utdrag med de tillæg og forandringer, hvortil indkommet klage eller reist anke maatte ha git anledning, besørges av rettens formand tinglæst og derefter overlevert vedkommende lensmand til opbevaring. Utdragene blir ikke at indføre i panteboken, men kun at anmerke i panteregistret under henvisning til den førte protokol. Denne overgives til distriktets sorenskriver, eller, hvis fællesskapet hører under flere sorenskriverier, til den sorenskriver, i hvis distrikt de fleste lodeiere har hjemme, og blir at anse som en av hans embedsbøker.

§ 113. Samtlige utgifter ved forretningen utredes, om fornødiges, forskudsvis av statskassen. Hvad der medgaar til haandlangerhjelp, anskaffelse av materialer og simplere redskaper ved arbeiderne i marken samt til lokale, skal altid tilsvares av fællesskapets vedkommende selv. Hvorvidt disse yderligere skal bære nogen andel av utgiftene, bestemmes av retten; dog maa den andel, som i det hele paalægges dem, aldrig overstige en femtepart av det samlede utgiftsbeløp, og heller ikke maa den overstige den sum, som fremkommer ved at utligne 6 kroner pr. skyldmark paa hvert til fællesskapet hørende bruk. Det paa fællesskapets vedkommende lagte utgiftsbidrag fordeles videre mellem de enkelte — lodeiere og bruksberettigede — efter rettens frie skjøn. Ved fastsættelsen av det hele bidrag saavel som ved dets fordeling tages væsentlig hensyn til, om

den foretagne utskiftning kan forutsættes at være endelig eller at ville paafølges av senere almindelige utskiftninger, om den i større eller mindre grad har lettet utførelsen av disse, samt om undersøkelse og avgjørelse av tvistighet angaaende grænser eller rettigheter har optat nogen betydelig del av rettens tid.

Bidraget forfalder til betaling under eksekutions tvang tre maaneder efter utskiftningens slutning.

Kapitel 17.

Forskjellige bestemmelser.

§ 114. Retten til at kræve eller fuldbyrde utskiftning kan ikke fraskrives. Likesaa er overenskomst ugyldig, hvorved hindring opstilles for fuldstændig eller hensigtsmæssig utskiftning.

§ 115. Hvorvidt en strækning er at anse som indmark eller som utmark avgjøres i tvisttilfælde av utskiftningsretten.

§ 116. Naar lodeier eller bruksberettiget, hvis lod eller bruksret er beheftet eller beslaglagt, ved utskiftning eller avløsning erholder vederlag i penger, maa beløpet ikke utbetales ham, medmindre han dertil erhverver alle vedkommendes samtykke. Den, der har at utrede vederlaget, kan fri sig for ansvar ved at nedlægge beløpet hos politimesteren (fogden), som igjen indsætter det i sparebank, hvis plan er bifaldt av Kongen. Her blir det henstaaende, indtil det paa lovlig maate er avgjort, hvem der har at motta det. Av beløpet betales til politimesteren (fogden), foruten erstatning for utgifter, 1/10 procent, dog aldrig under en krone eller over ti kroner for hvert særskilt beløp.

Hvorledes der i tilfælde som nævnt skal forholdes med utflytningsbidrag, bestemmes av utskiftningsretten.

§ 117. Hvad der ved offentlig utskiftning eller avløsning er paalagt eier eller bruksberettiget at utrede, hviler, naar tinglæsning har fundet sted, som heftelse paa bruk eller bruksret foran heftelser, der samtidig eller senere tinglæses. Saadan heftelse skal utslettes av panteboken, naar 10 aar er forløpet fra dens tinglæsning, forsaavidt tinglæsning ikke er fornyet. Fornyetelsen gjælder for 10 aar. Betaling erlægges ikke for den.

§ 118. Hvorledes der med overbestyrelsen av utskiftningsvæsenet skal forholdes, bestemmes av Kongen.

Funktionærene har at rette sig efter de til enhver tid gjældende instrukser, som utfærdiges av vedkommende departement.

Utskiftningskartene skal opbevares ved offentlig foranstaltning. Lodeierne kan erholde gjenpart av dem mot betaling, der i mangel av mindelig overenskomst bestemmes av vedkommende departement.

§ 119. Hvis eier eller bruker ikke i betimelig tid har utført det ham paahvilende arbeide med hensyn til fælles vei,

vandledning, grøft eller andet anlæg, kan, forsaavidt ikke det fornødne er anordnet av utskiftningeretten, forholdes, hvad veier angaar, efter lov om veivæsenet av 21 juni 1912 § 90 og forøvrig paa den i lov om jords fredning av 16 mai 1860 § 18 foreskrevne maate.

§ 120. Alt staten eller offentlige stiftelser tilhørende saavel som alt benefisert gods, der ligger i fællesskap, skal, naar det er bygselledig, søkes utskiftet, førend det igjen bortbygles eller avhændes. Dog kan utmarken forbli i fællesskap, naar ikke nogen av lodeierne forlanger den utskiftet. Utskiftningsomkostningene erstattes, hvis godset senere bortbygles, av leiendingen overensstemmende med § 81.

§ 121. Saalænge skog eller torvmyr ligger i sameie, maa ingen av lodeierne uten med fælles samtykke aavirke mere deri end til gaardsfornødenhet.

§ 122. Forsaavidt angaar skog, blir de i denne lov givne bestemmelser at anvende med de indskrænkninger og avændringer, som lovgivningen om skogvæsenet til enhver tid maatte medføre.

§ 123. Nærværende lov har ingen anvendelse paa utskifting av almenninger.

§ 124. Denne lov træder i kraft 1 januar næste aar, fra hvilken tid lov om jords og skogs utskifting av fællesskap av 12 oktober 1857 med senere tillægslove er ophævet. Dog skal § 19 bokstav c i loven av 12 oktober 1857 fremdeles gjælde, indtil den ved lov av 6 juni 1863 anordnede nye matrikel er indført.

For de forretninger, som er berammet før denne lovs kundgjørelse, skal de nuværende regler om omkostningenes utredelse beholde anvendelse.

§ 125. Forpligtelse, som paahviler eiendom for anlæg, som er utført paa eiendommen med bidrag av offentlige midler — saasom skogplantnings-, sænkings-, uttapnings- eller forbygningarbeide — skal, saavidt det uten væsentlig ulempe for utskiftingens formaal kan ske, følge grundstykket.

Paa samme maate skal det ordnes med forpligtelse til vedlikehold av andre anlæg saasom begravellespladser.

Med faste fortidslevninger fra oldtiden eller middelalderen skal der under utskifting forholdes overensstemmende med lov om fredning og bevaring av fortidslevninger av 13 juli 1905, idet formanden har at besørge den indmeldelse, som ellers paahviler eier eller bruker.

Loven av 5 december 1917 har følgende ikrafttrædelsesbestemmelse m. v.:

Denne lov træder i kraft 1 januar 1918, fra hvilken til tilægslove av 27 juli 1895 og 19 juni 1914 til lov om udsædning m. v. av 13 mars 1882 ophæves.

Udgitt efter offentlig foranstaltning

ifølge lov av 1 april 1876

Nr. 64

Udgitt 13 december.

1917

Skrivelse fra Provianteringsdepartementet

6440/17

av 9 december.

hvorved i medhold af lov av 13 august 1914 med tilhægslove og lov av 8 juli 1917 fastsættes følgende maksimalpriser for poteter ved salg udenfor Vinmarkens amt:

- 1) Ved salg fra producenter 12 øre pr. kg. skødt emballage, frit leveret jernbane eller dampkølle eller frit afskåret køperen overensstemmende med den paa ethvert sted sedvanlige regel. Ved salg direkte fra producent til forbruger kan der dog beregnes et tillæg av 1/2 øre pr. kg., naar potetene leveres til køperens hjem.
- 2) Ved salg fra andre end producenter sættes fra 100 kg. og overfor kr. 14,00 pr. 100 kg. skødt, sat: frit leveret jernbane eller dampkølle eller frit afskåret køperen overensstemmende med den paa ethvert sted sedvanlige regel.
- 3) Ved salg fra andre end producenter i mindre dele end 100 kg. 17 øre pr. kg.
- 4) Foranstaaende priser gælder for poteter af enhver slags med undtagelse af røde Ringenkepoteter (Fatterens Victoria) og røde Rikskanalerpoteter. For disse sorter blir foranstaaende satser at forhoie med 2 øre pr. kg.

Til de under afsnit 2, 3 og 4 nævnte sorter kan gjøres tillæg for bevislig bette udgifter til transport paa jernbane eller dampkølle. Disse omkostninger maa specificeres i salgsnotaaen.

Fra 1 mars 1918 blir samtlige ovennævnte priser at forhoie med 1 1/2 øre pr. kg.

Disse bestemmelser træder i kraft fra og med den 11 december 1917.

Overtrædelser straffes med bøder paa 100 kr. til 1000 kr. paa en måned.

Utgiver: Byraachef Young.